

16
KIESZONKOWA BIBLIOTEKA USTAW
Nr. 37.

AMNESTJA

USTAWA Z DNIA 2 STYCZNIA 1936 R.
WRAZ Z KOMENTARZEM
I ORZECZNICTWEM

OPRACOWALI

Dr. S. GELERTER i J. RUFF
ADWOKACI

1936
KSIĘGARNIA PRAWNICZA
WARSZAWA, SENATORSKA 8

KIESZONKOWA BIBLIOTEKA USTAW

1.	Ustawa emerytalna funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.	Wyczerpane. 3.—
3.	Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Tekst z komentarzem. Opracował N. Goldwag, adwokat	3.— w oprowie 3.60
4.	Ustawa o państwowym podatku przemysłowym. Tekst jednolity z dnia 3 sierpnia 1934 r.	2.— w oprowie 2.50
10.	Kodeks karny z 1932 r. Prawo o wykroczeniach i przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach. Opracował N. Rotbard, mgr. praw.	2.— w oprowie 2.—
11.	Przepisy o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych. Zestawił i skorowidzem opatrzył Dr. W. Hekajłło.	1.—
12.	Prawo wekslowe i czekowe objaśnione orzecznictwem Sądu Najwyższego. Opracował Józef Izidor Heresberg, adwokat.	1.80 w oprowie 2.20
13.	Ustawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.	1.20
17.	Prawo o lichwie. Opracowali: A. Bramson i Dr. S. Gelernter, adwokat.	2.— w oprowie 2.50
18.	Zbiór przepisów o stowarzyszeniach, związkach zawodowych i zgromadzeniach z dodaniem rozporządzeń wykonawczych i okólników. Opracował J. Godziejewski, mgr. praw	2.— w oprowie 2.50
20.	Samorząd terytorjalny. Ustawa z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego wraz z rozporządzeniem wykonawczym. Opracował S. Iwanowski, adwokat.	4.50 w oprowie 5.20
21.	Kodeks handlowy z dnia 27 czerwca 1934 r. oraz przepisy wprowadzające, rozporządzenia wykonawcze i skorowidz alfabetyczny	2.50 w oprowie 3.—

AMNESTJA

USTAWA Z DNIA 2 STYCZNIA 1936 R.
WRAZ Z KOMENTARZEM
I ORZECZNICTWEM

OPRACOWALI

Dr. S. GELERNTER i J. RUFF
ADWOKACI

1936

KSIĘGARNIA PRAWNICZA
WARSZAWA, SENATORSKA 8

13444

198.1-5-29/91

Drukarnia Piotr Pyz i S-ka, Warszawa.

1 9 3 6

PRZEDMOWA.

Prawodawca polski kilkakrotnie, w ciągu 17-letniego trwania wskrzeszonego niepodległego bytu państwowego, sięgał do szczególnego uprawnienia, jakie w dziedzinie zbiorowego aktu przebaczenia, dawała mu ustawa konstytucyjna.

Utrwalający się i z biegiem lat coraz bardziej umacniający się organizm państwowy, nasuwał często aktualną sposobność, by przez akt amnestji, stosować wolę łagodzenia losu tych, którzy znaleźli się w kolizji z porządkiem i łaodem publicznym. Przebiegając myślą przebyty szlak życia państwowego, z łatwością dostrzeżemy rozległy i różnorodny splot czynów przestępnych, do których docierał każdorazowy akt amnestyjny. Ta różnorodność objętych nim czynów, powodowała różnorodność konstrukcji każdorazowej amnestji. Stąd liczne wątpliwości

i stąd bogate orzecznictwo, rozstrzygające szereg wątpliwych zagadnień, związanych z praktycznym stosowaniem amnestji.

Amnestja uchwalona obecnie przez ciała ustawodawcze, wiąże się z dziełem przebudowy ustroju Państwa Polskiego, zawartym w Konstytucji z dn. 23 kwietnia 1935 r. Przynosi zmazanie winy i złagodzenie losu tym wszystkim, którzy z porządkiem prawnym znaleźli się w konflikcie. Ustawa niniejsza, jest może jedną z najszerszych ustaw amnestyjnych, jakie dotychczas zostały ogłoszone — jeśli chodzi o zakres i rodzaj czynów nią objętych. Nie jest jednak najgłębszą, jeśli terminem tym określać będziemy rozpiętość szczebli w drabinie darowania i łagodzenia orzeczonych kar. Ustalenie przyczyn takiego stanu rzeczy, dotykaćby musiało zagadnień dalekich od dziedziny pracy niniejszej. Natomiast po stronie zalet ustawy, zapisać wypadnie jej zwartość i przejrzystość zasad, związanych ze stosowaniem amnestji. Wątpliwości, które budziły w tej dziedzinie ustawy poprzednie, stara się ustawa grudniowa w sposób możliwie przewidujący usunąć. Tem niemniej niewątpliwie skomplikowane w swoich przeja-

wach życie, może nasuwać zagadnienia, które praktyka będzie musiała rozstrzygać.

Niniejsza praca, wyłącznie ma na celu względy praktyki sądowej.

Skoncentrowaną treść każdego przepisu staraliśmy się zanalizować, pod kątem jego praktycznego realizowania, mając za oparcie doświadczenie, jakie praktyka sądowa w ciągu lat kilkunastu dostarczyła.

W rozważaniu tych zagadnień, sięgaliśmy w szczególności do ważkiego i miarodajnego zawsze poglądu, zawartego w bogatej praktyce instancji kasacyjnej, a często także do rozrzuconych w prasie zawodowej uwag jakie ten pogląd wywoływał. Tam zaś, gdzie szczególna potrzeba tego wymagała, staraliśmy się przytoczyć w całości poglądy teoretyków prawa karnego. Zachowaliśmy w pracy naszej systematyczny wykład każdego artykułu, opatrując go fragmentami, zaczerpniętymi z uzasadnienia projektu rządowego i orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zdawało nam się również, że często praktyk sięgnąć będzie musiał do zasad niektórych poprzednich ustaw amnestyjnych i tem się kierując, umieściliśmy na koncu pracy tekst tych ustaw.

Będziemy uważać, że spełniliśmy zadanie nasze z pożytkiem, gdy praca niniejsza, okaże się pomocną, w codziennym sprawowaniu karnego wymiaru sprawiedliwości — członkom magistratury i adwokatury.

Warszawa, styczeń 1936.

U S T A W A
O AMNESTJI

z dnia 2 stycznia 1936 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 1/1936, poz. 1).

Art. 1.

Dla upamiętnienia wprowadzenia w życie ustawy konstytucyjnej z dnia 23 kwietnia 1935 r. udziela się sprawcom i uczestnikom niektórych przestępstw amnestji, na zasadach, określonych w niniejszej ustawie.

ART. 2.

(1) Puszcza się w niepamięć i przebacza spośród przestępstw zwykłych — wszystkie wykroczenia, dokonane przed dniem 11 listopada 1935 r.

(2) Puszcza się w niepamięć i przebacza następujące przestępstwa skarbowe, dokonane przed dniem 11 listopada 1935 r.:

Amnestja 1936 r.

1) z pośród przestępstw, do których stosuje się przepisy ustawy karnej skarbowej z dn. 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355):

- a) przestępstwa porządkowe;
- b) przestępstwa, polegające na uszczupleniu dochodu skarbowego, jeżeli podstawa wymiaru kary nie przekracza kwoty 200 złotych,
- c) przestępstwa, polegające na naruszeniu zakazu przywozu, wywozu lub przewozu towaru, jeżeli wartość towaru nie przekracza kwoty 500 złotych,
- d) przestępstwa, za które grozi wyłącznie zasadnicza kara pieniężna do 1000 zł.,
- e) przestępstwa, określone w ustawie karnej skarbowej — w art. 49 § 2, w art. 57 § 3, jeżeli przestrzeń gruntu nie przenosi dwóch metrów kwadratowych, w art. 60 w związku z art. 57 § 1, w art. 67 § 3, 69, 92 § 1, 96 oraz w art. 114, jeżeli loteryję urządzono i prowadzono na cele społeczne, tudzież nabycie sztucznych środków słodzących,

Amnestja 1936 r.

przewidziane w art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 października 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 797), jeżeli ilość nabytych środków nie przekracza dwóch gramów;

2) spośród przestępstw, określonych w innych przepisach o daninach publicznych — te, za które grozi wyłącznie kara pieniężna do 1000 złotych, albo kara grzywny do tej wysokości.

(3) W sprawach o przestępstwa, określone w ust. (1) i (2), postępowania nie wszczy-
na się, postępowanie wszczęte podlega umorzeniu, kary zaś, niewykonane w całości lub w części, darowuje się; przepadek przedmiotów i narzędzi przestępstwa można jednak orzec tytułem środka zabezpieczającego.

Spośród przestępstw, które mają w myśl projektu podpaść pod amnestję, należy odróżnić dwie grupy. Do pierwszej z nich należą przestępstwa całkowicie pущzone w niepamięć i przebaczone (art. 2), do drugiej — przestępstwa, które wprawdzie nie zostaną całkowicie wykreślone z pamięci, jako zjawiska życia praw-

Amnestja 1936 r.

nego, lecz w których kara będzie bądź całkowicie darowana, bądź wydatnie złagodzona (art. 3, 4 i 7). (Uzasadnienie projektu rządowego cz. II p. 1).

1. Przebaczenie wykroczeń zwykłych:

a. Do rzędu przestępstw które się puszcza w niepamięć i przebacza amnestja zalicza skolei wszystkie wykroczenia, przewidziane zarówno w prawie o wykroczeniach, jak i w całym szeregu specjalnych ustaw karnych *), przyczem jest bez znaczenia, czy przestępstwa te należą do właściwości władz sądowych czy administracyjnych.

b. W myśl art. 1 Prawa o Wykroczeniach, wykroczeniem jest czyn zagrożony karami zasadniczemi: aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3000 złotych, albo jedną z tych kar.

---

¹⁾ Np.: art. 18 Ustawy z dn. 21.X.21 o zarobkowym pośrednictwie pracy (poz. 647) ze zmianami 3.III.26 poz. 171;

art. 21 Ustawy z dn. 7.X.21 o przepisach porządkowych na drogach publicznych (poz. 656) ze zmianami 11.V.23 (poz. 378) i 14.II.28 (poz. 151);

art. 12 ust. 1 Ustawy z dn. 22.VI.25 o wyścigach konnych (poz. 512):

art. 134, 135 i inne Rozp. Prez. Rzplitej z dn. 14.XI 27 (poz 911) o ubezpieczeniu pracowników umysłowych ze zmianami 29.XI.30 (poz. 635) i 22.III.33 (poz. 229) i inne.

Amnestja 1936 r.

c. W myśl art. 7 § 2 Przepisów wprowadzających kodeks karny i prawo o wykroczeniach, przepisy części ogólnej kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach, dotyczące grzywien, stosują się także do kar pieniężnych, przewidzianych w ustawach dotychczasowych, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

d. Art. 8 § 1 tychże przepisów wprowadzających, stanowi ponadto, że kto wykra-
cza przeciw przepisom szczególnym, wydanym przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, albo przeciw zarządzeniom opartym na tych przepisach, podlega, jeżeli czyn według dotychczasowych przepisów stanowił wykroczenie, a nie grozi zań kara według kodeksu karnego, prawa o wykroczeniach lub przepisów szczególnych — karze aresztu do miesiąca lub grzywny do 1000 złotych.

e. W praktyce może budzić wątpliwość pytanie, czy z dobrodziejstwa amnestji korzystają osoby, na które sędzia rejestrowy w myśl art. 17, względnie art. 306 lub 490 Kodeksu Handlowego z 1934 r. nałożył grzywnę? Zdaniem naszym odpowiedź powinna być negatywna.

Jeżeli bowiem mowa jest o wykroczeniu należy mieć zawsze na względzie przepisy

Amnestja 1936 r.

art. 1 i 2 Prawa o wykroczeniach, które określają istotę wykroczenia i właściwość instancji orzekającej. Art. 17 Kod. Handl. jest swoistym środkiem represji, zapomocą którego przymusza się opornych do wypełnienia wymagań ustawy. Jest to więc raczej przepis o charakterze porządkowym, sama zaś grzywna może być uchylona w razie dobrowolnego wypełnienia żądań. Wreszcie należy zwrócić uwagę, że wedle tekstu ustawy sędzia nie skazuje na grzywnę, lecz ją nakłada, co tembardziej zdaje się wskazywać na jej porządkowy charakter.

2. Przestępstwa skarbowe:

1. Definicji „przestępstwa skarbowego” w polskim ustawodawstwie karnem nie ma; nie precyzuje tego pojęcia nawet zasadnicza Ustawa karna skarbowa z dn. 18 marca 1932 r., obejmująca przestępstwa naruszające przepisy o opłatach celnych i monopolach, loterji, akcyzy i t. d. Natomiast określenie „przestępstwa skarbowego” znajdujemy w uzasadnieniu rządowego projektu Ustawy o amnestji, a przedewszystkiem w dość obszernej judykaturze Sądu Najwyższego.

Według wyżej wymienionego projektu, przestępstwami skarbowymi są takie przestępstwa, które polegają na naruszeniu obo-

Amnestja 1936 r.

wiązków nałożonych na obywateli ustawami fiskalnemi, w interesie zabezpieczenia dochodu skarbowego.

Definicja ta całkowicie odpowiada stanowisku zajętemu w tej kwestji przez Sąd Najwyższy i wyrażonemu w całym szeregu orzeczeń, jak to widać z niżej przytoczonych tez :

1. Przez przestępstwo karno-skarbowe ustawa z 6 lipca 1923 o amnestji (dzu. poz. 555) rozumie wykroczenia z dziedziny stosunków, których ochrona należy do władz, noszących tę samą nazwę, t. j. do władz karno-skarbowych.

(Opinia ogólnego zgromadzenia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 1925, Z. O. 2/25).

2. Do przestępstw skarbowych w rozumieniu art. 9 lit. g ust. o amnestji z r. 1928 należą nietylko przestępstwa, polegające na naruszeniu obowiązku świadczeń publiczno-prawnych na rzecz Skarbu Państwa, a więc obowiązków, nałożonych na obywateli ustawami skarbowemi w interesie zabezpieczenia dochodu skarbowego. (II K. 153/29).

3. Art. 9 lit. g ustawy amnestyjnej z r. 1928 wyraźnie wyłącza spod amnestji przestępstwa skarbowe z wyjątkiem wskazanych w art. 7 lit. f i 8 pkt. 1 lit. f. Przez przestępstwa skarbowe nie można tu rozumieć tylko przestępstw z ustawy karnej skarbowej z r. 1926, ale wszystkie wogóle przestępstwa, polegające na naruszeniu obowiązku świadczeń publiczno-prawnych na

Amnestja 1936 r.

rzecz Skarbu Państwa z tytułu danin, podatków, opłat skarbowych i t. p. Pojęcie przestępstwa karnego skarbowego obejmuje więc wszelkie karalne naruszenie obowiązków, nałożonych na obywateli ustawami skarbowymi w interesie zabezpieczenia dochodu skarbowego, przewidziane przepisami szczególnymi (karalne nie tylko z mocy normy ogólnej prawa pospolitego, np. jako przestępstwo pospolite — oszustwo).

W myśl powyższego należy także przestępstwo z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym zaliczyć do przestępstw skarbowych w rozumieniu lit. g art. 9 ustawy amnestyjnej z r. 1928, do których nie stosuje się amnestji. (II 3 K. 153/29).

4. Przez przestępstwa skarbowe rozumieć należy wszystkie czyny występne, polegające na uszczupleniu, nieuiszczeniu, lub obejściu przepisów, zabezpieczających uiszczenie wszelkich świadczeń, przypadających na rzecz skarbu lub związków samorządów terytorjalnych z tytułu podatków, opłat celnych, danin, monopolów państwowych i opłat stemplowych, jak również na naruszeniu przepisów skarbowych o zakazie przywozu i wywozu. Przestępstwami skarbowymi są zatem w systemie polskiego prawa skarbowego w szczególności wszystkie czyny występne, przewidziane w ustawie karno-skarbowej, w ustawach lub rozporządzeniach o opodatkowaniu cukru, sztucznych środkach słodzących, wywozie zagranicę złota, podatku od olejów mineralnych, opłatach od kart do gry, podatku dochodowym, podatku przemysłowym, opłatach stemplowych,

Amnestja 1936 r.

podatku od spadków i darowizn oraz podatku od kapitałów i rent. Przesłępstwa, obłożone karą porządkową, są również przesłępstwami skarbowemi. Poza wyjątkiem z art. 3 § 1 pkt. b R. P. R. z 21.X.32, wszelkie czyny występne, przewidziane w wyliczonych ustawach i rozporządzeniach, są wyłączone spod amnestji.

Pod pojęcie władze administracyjne należy podciągnąć władze komunalne. Amnestja nie obejmuje przesłępstwa z art. 62 U. o tymcz. uregulowaniu fin. komunalnych z 11 sierpnia 1923 poz. 747.

(Uchwała II Izby Zb. U. 23/33).

5. Składanie zeznań o obrocie nie stanowi powszechnego obowiązku wszystkich płatników (art. 52) i z natury swej jest tylko środkiem pomocniczym do ustalenia obrotu płatnika (art. 74 i inne);

przeto wykroczenie z art. 103 ustawy jest przesłępstwem porządkowym, utrudniającem działalność komisij szacunkowych, lecz bynajmniej nie godzące w interes skarbu;

na mocy art. 7 amnestji z dnia 22 czerwca 1928, przesłępstwo porządkowe, popełnione przed 3 maja 1928, puszcza się w niepamięć i przebacza. (II 1 K. 457/29).

6. Skarga kasacyjna zarzuca obrazę art. 168 u. p. k., art. 98 ustawy z dnia 15 lipca 1925 poz. 550 i art. 9 ustawy o amnestji z dnia 22 czerwca 1928: a) przez wymierzenie grzywny w wysokości poniżej ustawowego minimum; b) przez zastosowanie amnestji do wykroczenia skarbowego;

Amnestja 1936 r.

wykroczenie, przewidziane w art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, stanowi przestępstwo skarbowe, które, w myśl lit. g art. 9 ustawy o amnestji z dnia 22 czerwca 1928 poz. 641, spod działania teje ustawy jest wyłączone (II K. 3065/28).

7. Przechowywanie sacharyny w celach sprzedaży jest przestępstwem, połączonym z uszczupleniem dochodów Państwa, i jako takie podpada pod odpowiednie przepisy ustawy amnestyjnej oraz ustawy karno-skarbowej co do stosowania przedawnienia (II K. 117/29).

3. Przestępstwa porządkowe:

Spośród przestępstw skarbowych, a więc przestępstw polegających na naruszeniu obowiązków nałożonych na obywateli ustawami fiskalnemi w interesie zabezpieczenia dochodu skarbowego — przebaczeniu podlegają przede wszystkim wszelkie przestępstwa typu porządkowego (cz. II p. 2 uzasadnienia projektu rządowego).

Ustawodawstwo skarbowe polskie zna cały szereg „przestępstw porządkowych”, t. j. przestępstw zagrożonych jedynie karą pieniężną porządkową.

W ustawie karnej skarbowej z 1932 r. przestępstwa natury porządkowej przewidziane są w artykułach: 51, 64, 76, 89, 90, 91, 92 etc..

Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o Ordynacji podatkowej (Dz. ust. 39 poz. 346) daje

Amnestja 1936 r.

w art. 161 § 2 dokładne określenie wykroczenia porządkowego. W myśl tego określenia wykroczeniami porządkowymi są czyny, zagrożone wyłącznie karą pieniężną do 500 złotych.

4. Inne przestępstwa skarbowe.

„Spośród innych przestępstw skarbowych „przebacza się” nadto w ograniczonym zakresie przestępstwa, polegające na uszczupieniu dochodu skarbowego oraz przestępstwa polegające na naruszeniu zakazu przywozu, wywozu lub przewozu towarów, przyczem obojętnem jest, czy odnośny zakaz obowiązuje jedynie w stosunku do zagranicy, czy także w stosunku do Wolnego Miasta Gdańska, należącego do polskiego obszaru celnego. Kryterjum, czy powyższe przestępstwa podlegają amnestji, stanowi wymiar kary, którym dany czyn jest zagrożony. Ponieważ za przestępstwa, polegające na uszczupieniu dochodu skarbowego, karę wymierza się według wielokrotności uszczuplonego lub narzonego na uszczuplenie dochodu, którego wartość tem samem stanowi podstawę dla wymiaru kary — przeto w tej podstawie właśnie projekt widzi granicę amnestji. Jeśli suma uszczuplonego lub narzonego na uszczuplenie dochodu nie przekracza 100 złotych¹⁾—przestępstwo pu-

¹⁾ Obecnie 200 zł.

Amnestja 1936 r.

szcza się w niepamięć (art. 2 ust. (1) pkt. 1) lit. b). Gdy chodzi o przestępstwa, polegające na naruszeniu zakazów w obrocie towarowym z zagranicą lub W. Miastem Gdańskiem, podstawę wymiaru kary stanowi w systemie ustawy karnej skarbowej wartość towaru, który przewieziono lub usiłowano przewieźć. Jeżeli wartość tego towaru nie przekracza 200 złotych²⁾, przestępstwo wymienione w art. 2 ust. (1) pkt. 1) lit. c) będzie całkowicie przebaczone.

Prócz powyższych podpadną pod amnestję przestępstwa skarbowe zagrożone „szywną” karą pieniężną, jeżeli ta nie przekracza 1000 zł. (art. 2 ust. (1) pkt. 1 lit. d) i wreszcie inne przestępstwa, wyczerpująco wyliczone w art. 2 ust. (1) pkt. 1) lit. e), spośród których szczególną uwagę zwraca często zachodzące w praktyce i zagrożone karą do sześciu miesięcy aresztu przestępstwo sprzedaży napojów alkoholowych bez koncesji (art. 92 § 1 ustawy karnej skarbowej). Należy podkreślić, że w zakresie przestępstw skarbowych, projektowana ustawa ma być najszerszą z dotychczas wydanych amnestyj”

(Uzasadnienie projektu rządowego cz. II pkt. 2).

---

²⁾ Obecnie 500 zł.

Amnestja 1936 r.

5. Co do przestępstw, polegających na naruszeniu zakazu przywozu, wywozu lub przewozu towaru — vide art. 45—56 ustawy karnej skarbowej, dotyczące kar za naruszenie przepisów o opłatach celnych i obrocie towarowym z zagranicą oraz art. 1 p. 12 i 133 — 135 tejże ustawy, dotyczące kar za naruszenie przepisów o obrocie towarowym z wolnym miastem Gdańskiem.

6. Co do treści p. d) ust. (1) art. 2 zwrócić należy uwagę na słowo „wyłącznie”, przez co wyjęte są spod dobrodziejstwa tego przepisu wszystkie te przestępstwa, które, aczkolwiek zagrożone są karą pieniężną do 1000 złotych, przewidują jednakże ponadto jeszcze konfiskatę przedmiotu przestępstwa, a więc, w myśl art. 10 p. 1 lit. b Ustawy karnej skarbowej samodzielną karę majątkową. Nie podpada więc pod amnestję np. przestępstwo przewidziane w art. 68 § 1, bowiem przewiduje on oprócz kary pieniężnej od 20 do 500 złotych — karę konfiskaty ujętych wyrobów, natomiast podpada pod amnestję czyn przewidziany w art. 187 § 1 Ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o Ordynacji podatkowej, bowiem przewidziana jest w tym przepisie tylko grzywna do 1000 złotych.

7. Przestępstwo, określone w ustawie karnej skarbowej — w art. 49 § 2, w art. 60

Amnestja 1936 r.

w związku z art. 57 § 7, w art. 67 § 3, 69, 92 § 1, 96 oraz w art. 114, jeżeli loteryję urządzono i prowadzono na cele społeczne.

Winni pielęgnowania rośliny tytoniowej, która wyrosła, choć jej nie posiano, ani też posadzono, ulega karom z § 1 art. 37, obniżonym do połowy. Kara ta wynosi od 5 do 20 zł. za każdy metr kwadratowy uprawianej bez upoważnienia przestrzeni gruntu, przyczem ułamki metra liczy się za cały metr; ponadto plantacja ulega zniszczeniu.

Art. 49 § 2.

W wypadku, jeżeli niezgodne z rzeczywistością zadeklarowanie przedmiotu nastąpiło bez ustalenia winy deklarującego, orzeka się karę pieniężną w wysokości od dwudziestu do dwóch tysięcy złotych.

Art. 60.

Uprawę tytoniu przez upoważnionego plantatora na innym gruncie, niż wymieniony w dokumencie koncesyjnym, lub z innego nasienia, aniżeli dostarczone lub wskazane przez organa Państwowego Monopolu Tytoniowego, uważa się za niedozwoloną.

Art. 67 § 3.

Takiejże karze (karze pieniężnej w wysokości tysiąca złotych od kilograma gotowych już wyrobów i od przygotowanego materiału oraz karze konfiskaty tych

Amnestja 1936 r.

przedmiotów, a nadto karze aresztu od tygodnia do sześciu miesięcy, ulegają winni nabywania wyrobów tytoniowych, pochodzących z prywatnej fabrykacji.

Art 69.

Upoważniony sprzedawca wyrobów tytoniowych, który sprzedaje je po cenie wyższej, niż taryfowa, ulega karze pieniężnej w wysokości od pięćdziesięciu do stokrotnej pobranej, względnie żądanej nadwyżki.

Art. 92 § 1.

Winni sprzedaży napojów spirytusowych bez zezwolenia władzy skarbowej ulegają karze aresztu od jednego do sześciu miesięcy oraz karze konfiskaty przedmiotów przestępstwa. W wypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, można zastosować kary pieniężne w granicach od 200 do 2000 złotych niezależnie od konfiskaty.

Art. 96.

Winni sprzedaży czystych wódek monopolowych po cenach wyższych od cen, ustalonych przez Ministra Skarbu, ulegają karze pieniężnej w wysokości od 50 do 100-krotnej, pobranej lub zażądaney nadwyżki.

Art. 114.

Winni

- a) urządzenia i prowadzenia jakichkolwiek loteryj bez zezwolenia właściwej władzy;
- b) uczestniczenia w jakiegokolwiek działalności lote-

Amnestja 1936 r.

- ryj obcokrajowych na obszarze Państwa Polskiego;
- c) sprzedaży losów Loterji Państwowej po cenie innej, niż oznaczona na nich;
  - d) sprzedaży losów loteryjnych na raty lub na dniówki;
  - e) sprzedaży samych możliwości wygrania na poszczególne losy loteryjne (szans);
  - f) premjowania losami loteryjnymi innych transakcji;

ulegają karze pieniężnej od 500 do 20.000 złotych i karze pozbawienia wolności od 2 tygodni do 6 miesięcy, a nadto karze konfiskaty losu i wogóle dokumentu, nadającego prawo do brania udziału w grze loteryjnej oraz urządzeń loteryjnych wygranych, których można domagać się na podstawie losów, względnie dokumentów loteryjnych i wszelkich przedmiotów przestępstwa.

8. Przepadek przedmiotów i narzędzi przestępstwa.

Ze względu na potrzeby bezpieczeństwa publicznego i ochronę rynku wewnętrznego, przed wprowadzeniem nań przedmiotów zakazanych w obrocie — będzie można orzec w tych sprawach przepadek przedmiotów przestępstwa, wszakże nie tytułem kary, lecz jedynie środka zabezpieczającego (Uzasadnienie projektu rządowego cz. II p. 2).

Amnestja 1936 r.

Jak widać z brzmienia ust. 3 art. 2 orzeczenie przepadku przedmiotów i narzędzi przestępstwa nie jest obligatoryjne, a fakultatywne, pozostawione całkowicie do uznania sądu.

ART. 3.

W sprawach o zbrodnie i występki, które dokonane zostały przed dniem 11 listopada 1935 r. oraz należą do właściwości sądów powszechnych i wojskowych:

- 1) darowuje się niewykonane w całości lub w części, kary grzywny oraz kary pozbawienia wolności orzeczone w rozmiarze nie powyżej 6 miesięcy;**
- 2) łagodzi się o połowę kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze powyżej 6 miesięcy, lecz nie ponad 3 lata;**
- 3) łagodzi się o jedną trzecią część kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze powyżej 3 lat, lecz nie ponad 5 lat;**
- 4) zamienia się karę śmierci na karę dożywotniego więzienia.**

Amnestja 1936 r.

Do grupy przestępstw, w której następuje tylko darowanie lub złagodzenie kary, należą przede wszystkim zbrodnie i występki, należące do właściwości zarówno sądów powszechnych jak wojskowych. Jeżeli za przestępstwo to orzeczono karę nie przewyższającą sześciu miesięcy więzienia — będzie całkowicie darowana. Kary pozbawienia wolności, przewyższające 6 miesięcy, lecz nie przekraczające lat trzech, złagodzi się o połowę, o jedną trzecią zaś kary orzeczone w rozmiarze od lat trzech do pięciu. Kary przewyższające pięć lat — nie będą wogóle objęte amnestją. Natomiast całkowitemu darowaniu ulegną kary grzywny bez względu na to, czy obok nich i w jakiej wysokości wymierzono karę pozbawienia wolności.

(Uzasadnienie projektu rządowego cz. II p. 3).

Stosowanie amnestji w związku z datą popełnienia przestępstwa.

1. W myśl art. 2 ust. 1, art. 3 ust. 1, art. 4 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy o amnestji, amnestja stosuje się do przestępstw w tychże artykułach wymienionych, o ile popełnione zostały przed dniem 11 listopada, czyli innemi słowy do dnia 10 listopada włącznie. Jedynie co do przestępstw określonych w art. 43 — 48 kodeksu karnego wojskowego, data ta cofnięta została znacznie wstecz, a mianowicie,

Amnestja 1936 r.

przestępstwa te podpadają pod amnestję, o ile popełnione zostały przed dniem 30 marca 1923 r., t. j. przed datą krańcową dla przestępstw objętych amnestją z dnia 6 lipca 1923 r.

Przestępstwa ciągle.

2. W związku ze stosowaniem poprzednich amnestji wyłoniła się kwestja jak postąpić w wypadku t. zw. przestępstw ciągłych lub trwałych. Kwestja ta była przedmiotem rozważań przez Sąd Najwyższy, który w całym szeregu orzeczeń dokładnie sprecyzował swój pogląd.

Wedle wyczerpującego orzeczenia Sądu Najwyższego przestępstwo ciągle jest to przestępstwo „składające się z szeregu poszczególnych czynności, z których każda już sama przez się jest przestępstwem, ale wszystkie razem stanowią jeden ciąg działalności przestępnej, choćby przerywanej i w ogólnym całokształcie dają jedno przestępstwo; z zasady tej wynika, że wyrokiem skazującym objęte są za przestępstwo ciągle wszystkie ogniwa działalności przestępczej, składające się na całość czynu przestępnego... Przestępstwo to jest skończone dopiero z chwilą tego przestępnego działania, które zamyka łańcuch działań, wypełniających

Amnestja 1936 r.

istotę przestępstwa ciągłego". (S. N. 83/34, por. też 17/32, 304/35, 115/33, 293/34 i in.). Na zasadzie tak ujętego zagadnienia przestępstwa ciągłego można stwierdzić, że o ile ukończone ono zostało po dniu 10 listopada 1935 r., nie będzie ulegało dobrodziejstwu amnestji, chociażby pewne poszczególne czynności tej przestępczej działalności zostały popełnione przed datą 11 listopada 1935 r.

3. Pojęcie przestępstwa ciągłego i związana z tym kwestja stosowania amnestji jeszcze obszerniej sprecyzowane zostało w orzeczeniu S. N. za Nr. II k. 188/25. Orzeczenie to ustala następujące zasady:

1. Na mocy art. 1 ustawy w przedmiocie amnestji z d. 6 lipca 1923 (dz. ust. Nr. 71 poz. 555), amnestji udziela się sprawcom przestępstw, popełnionych do dnia 30 marca 1923.

2. Dla zastosowania przeto amnestji decydującym jest moment, kiedy czyn przestępny uznać można za popełniony, t. j. dokonanie go za zupełnie ukończone.

3. Co do przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) Sąd Najwyższy w komplecie zwyczajnym wyjaśnił w sprawie Piasta (zb. orz. S.N. II 1921 Nr. 83), że momentem dokonania przestępstwa — w wypadkach, gdy przywłaszczone rzeczy pozostają nadal w posiadaniu przywłaszczyciela — jest chwila, w której odmówił on

Amnestja 1936 r.

wydania ich na żądanie osoby uprawnionej, że jednak w tym wypadku przywłaszczenie ma charakter przestępstwa trwałego, którego trwanie kończy się dopiero, gdy przywłaszczyciel bądź zwróci przedmioty przywłaszczone, bądź wyzbędzie się ich lub je zniszczy, gdyż przedtem sprawca ciągle trwa w stanie odmowy wydania przywłaszczonych rzeczy.

4. Przy rozpoznaniu jednak sprawy niniejszej Sąd Najwyższy w komplecie całej Izby uważa za właściwe poddać ponownemu rozważeniu kwestję — czy należy uznać przywłaszczenie za przestępstwo trwałe.

5. W przeciwieństwie do ogromnej większości przestępstw, w których dokonanie karnego czynu jest zarazem i jego ukończeniem, t. j. w którym moment dokonania czynu zbiega się z momentem jego ukończenia, — teoria prawa karnego zna kategorię przestępstw, których dokonanie stwarza pewien stan przestępny, czyli stan, zakazany przez ustawę i który można uznać za ukończony dopiero z chwilą ustania lub przerwania tego stanu przestępnego. Stan ten może dotyczyć zarówno samego sprawcy czynu (np. dezercja), jak pokrzywdzonego (np. bezprawne pozbawienie wolności), jak wreszcie samej istoty czynu (np. nienaprawienia mostu), dopóki (w przytoczonych przykładach) dezenter nie powróci do szeregów, bezprawnie zamknięty nie zostanie uwolniony, most nie zostanie naprawiony, dopóty stan przestępny będzie trwał i działalność przestępna sprawcy nie będzie ukończona -

Amnestja 1936 r.

6. Jednakże z wyżej wspomnianem trwaniem stanu przestępnego, warunkującym trwałość samego przestępstwa, nie można utożsamiać trwania skutków czynu karalnego. Wogóle, w przestępstwach przeciwko dobru jednostki ludzkiej, bezpośrednim i głównym skutkiem przestępstwa jest pozbawienie pokrzywdzonego tego dobra, w które godzi przestępca (np. pozbawienie życia, zdrowia, mienia). W szczególności, w przestępstwach przeciwko prawom majątkowym, których głównym i istotnym czynnikiem jest zabór mienia ruchomego (kradzież, oszustwo, przywłaszczenie), takim skutkiem przestępnego czynu jest pozbawienie pokrzywdzonego jego mienia i zwiększenie przez to mienia przestępcy. Przywłaszczenie (sprzeniewierzenie) tem się tylko różni od pokrewnych mu przestępstw kradzieży i oszustwa, że pokrzywdzony dobrowolnie swoje mienie powierza przestępcy, który je bezprawnie zatrzymuje, odmawiając zwrotu, a przeto dopiero ta odmowa, — stwierdzająca nadużycie zaufania, stanowiąc istotę sprzeniewierzenia — zamyka szereg składowych części przestępstwa i daje podstawę do uważania go za dokonane i ukończone. Jednakże zarówno w kradzieży i oszustwie, jak i w przywłaszczeniu — pozostawanie cudzego mienia w posiadaniu przestępcy jest tylko skutkiem przestępstwa, bynajmniej zaś nie okolicznością, stwarzającą stały stan przestępny i nadającą przestępstwu swoisty charakter trwałości, inaczej, we wszystkich trzech przytoczonych wypadkach przestępstwo, w razie stanow-

Amnestja 1936 r.

czego niezwrócenia zabranego mienia pokrzywdzonemu i posiadania go nadal przez przywłaszczyciela, byłoby wieczno-trwałem i nigdy nieukończonym.

7. Mając na uwadze powyższe założenie, należy rozstrzygnąć poddaną pod rozpoznanie Sądu Najwyższego zasadniczą kwestję w ten sposób, iż karalne przywłaszczenia: a) w wypadkach, gdy przywłaszczone rzeczy pozostają w posiadaniu przywłaszczyciela, należy uznać za ostatecznie ukończone z chwilą odmowy ich zwrotu na żądanie osoby uprawnionej i b) w wypadkach poprzedzającego odmowę wyzbycia się lub zużycia tych rzeczy przez przywłaszczyciela z chwilą, w której to wyzbycie się lub zużycie ostateczne nastąpiło, a przeto rzeczony momenty są decydujące dla zastosowania do tych czynów zarówno amnestji, jak i przedawnienia. (II K. 188/25).

8. „Podział” przestępstwa ciągłego i częściowe jego umorzenie na zasadzie amnestji, przy równoczesnem skazaniu oskarżonego za „resztę” ogniów tego samego czynu przestępnego, jest niedopuszczalny, gdyż przestępstwo ciągłe jest jednym przestępstwem. (Zb. 83/34).

Przestępstwa trwałe.

4. Od przestępstwa ciągłego należy odróżnić przestępstwo trwałe (*delictum diuturnum*), przy którym działanie sprawcy wytwarza stan, którego każdy moment jest przestępstwem dokonanem. Typowym przykładem przestępstwa trwałego jest przestęp-

Amnestja 1936 r.

stwo z art. 43 K. K. Wojsk. Przepęstwo trwałe ulega przerwaniu, nietylko wtedy gdy sprawca sam odstępił od przestęstwa, ale gdy trwanie w stanie przestępczym jest unieвозмоżliwione, albo też gdy wdrożono przeciw niemu postępowanie karne. Jeżeli wszystkie te stadja następiły przed 11 listopada 1935 r. amnestja znajdzie zastosowanie, jeżeli natomiast sprawca nadal trwać będzie w stanie zakazanym przez ustawę, będziemy mieć do czynienia z powrotem do przestęstwa. (Patrz S. N. 208/32).

5. Kwestja stosowania amnestji w zwięzku z czasem popełnienia przestęstw trwałych nie nasuwała wątpliwości w orzecznictwie. Jedynie w sprawach o bigamię stanowisko judykatury nie było jednolite. Początkowo stanowisko S. N. znalazło swój wyraz w następującej tezie, ustalonej w orzeczeniu za Nr. II K. 1209/26:

1) że skarga kasacyjna Urzędu Prokuratorskiego zarzuca wyrokowi obrazę art. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1923 w przedmiocie amnestji, oraz art. 412 k. k. przez nieprawidłową ich wykładnię, a mianowicie przez zastosowanie do przestęstwa trwałego, jakim jest dwużeństwo, popełnione przez oskarżonego, ustawy amnestyjnej, pomimo, że żadne z obu małżeństw do dnia 30 marca 1923 nie zostało rozwiązane;

Amnestja 1936 r.

2) że wielożeństwo stanowi pogwałcenie ustalonej przez państwo zasady jednożeństwa, nie tylko więc wstąpienie w związek małżeński przy istnieniu już takiego związku, lecz i trwanie w podwójnym związku, będzie przestępstwem, wytwarza bowiem stan przestępny, który trwa dopóty, dopóki jeden z tych związków nie będzie unieważniony lub rozwiązany;

4) że, jak widać z akt sprawy, oskarżony zawarł związek małżeński przy istnieniu pierwszego w dniu 7 lutego 1921, zaś Sąd Apelacyjny nie ustalił, by do dnia 30 marca 1923 jeden z tych związków był rozwiązany, nie miał więc podstawy prawnej do zastosowania amnestji z dnia 6 lipca 1923 r. (II K. 1209/26).

Wymieniony wyżej pogląd Sądu Najwyższego znajduje swój wyraz i w orzeczeniach znacznie późniejszych, bo np. w orzeczeniu 306/29 S. N. wyjaśnia, że dwużeństwo jest przestępstwem trwałem, popełnianem tak długo, dopóki nie nastąpi rozwiązanie jednego z dwóch zbiegających się małżeństw.

Ale już w roku następnym S. N. zmienia swój pogląd i w orzeczeniu 93/30 ustala tezę, że bigamja jest przestępstwem jednorazowym, całkowicie wyczerpującym się jednym aktem zawarcia ślubu.

Samo pożycie małżeńskie ludzi, którzy taki ślub zawarli, jest już tylko skutkiem przestępstwa bigamji.

Amnestja 1936 r.

W świetle powyższego stanowiska S. N., które zresztą do chwili obecnej zmianie nie uległo, uznać należy, że pod dobrodziejstwo amnestji podpada przestępstwo bigamji, o ile popełnione zostało przed dniem 11 listopada 1935 r. ¹⁾.

Darowanie kary z amnestji jako okoliczność obciążająca przy ponownem skazaniu.

6. W orzeczeniu II 3 K. 771/29 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że poprzednie skazanie za taki sam czyn może być przyjęte jako okoliczność obciążająca, mimo darowania poprzedniej kary wskutek amnestji.

7. W kwestji kar dodatkowych, środków zabezpieczających i umieszczenia nieletnich w zakładach poprawczych — patrz tezy 3 i 4 pod art. 4.

ART. 4.

W sprawach o popełnione z pobudek politycznych zbrodnie i występki, które dokonane zostały przed dniem 11 listopada 1935 r. oraz należą do właściwości sądów powszechnych:

---

¹⁾ Patrz Orzecznictwo pod art. 8.

Amnestja 1936 r.

1. darowuje się niewykonane w całości lub w części kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze nie powyżej 2 lat;
2. łagodzi się o połowę kary pozbawienia wolności orzeczone w rozmiarze powyżej 2 lat, lecz nie ponad 5 lat;
3. łagodzi się o jedną trzecią część kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze powyżej 5 lat, lecz nie ponad 10 lat;
4. zamienia się karę śmierci na karę dożywotniego więzienia.

Zasada amnestyjna (darowania lub łagodzenia kar) zostaje rozszerzona, gdy chodzi o należące do właściwości sądów powszechnych zbrodnie i występki, które popełniono z pobudek politycznych. Przy określaniu tych przestępstw projekt kładzie nacisk nie na typ przestępstwa, lecz na motyw przestępnego działania, na pobudkę, która pchnęła sprawcę do przestępstwa.... Kładąc nacisk nie na typ przestępstwa, lecz na pobudkę czynu — projekt idzie po linii zdobyczy nowoczesnego prawa karnego, które przedewszystkiem właśnie w ustosunkowa-

Amnestja 1936 r.

niu się sprawy do przestępstwa, w motywach jego czynu szuka miernika jego winy.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 5).

1. Kodeks Karny obowiązujący nie zna typu przestępstw politycznych. Jest to pojęcie potoczne i nieprawnicze, używane przeważnie dla określenia przestępstw, dotyczących zbrodni stanu, działania przeciw interesom zewnętrznym Państwa, przeciw władzom i urzędom, przeciw porządkowi publicznemu i t. p. Jednakże pojęcia potoczne nie pokrywają się w żadnym wypadku z terminologją prawniczą. Przez wprowadzenie do ustawy o amnestji pojęcia przestępstwa popełnionego z pobudek politycznych, prawodawca wskazuje, że ciężar zagadnienia przesuwa do dziedziny wewnętrznych, psychicznych bodźców, kierujących czynem sprawcy i tam odnajduje kryterjum przy kwalifikowaniu przestępstwa, jako podlegającego dobrodziejstwu amnestji, z motywów politycznych jego popełnienia. Z powyższego wynika, że określenie przestępstwa, jako popełnionego z motywów politycznych, nie jest uzależnione od takiej czy innej kwalifikacji kodeksowej czynu, ale wyłącznie od ustalenia przesłanek bezinteresownych i ideowych, kierujących działaniem sprawcy. Dlatego też ten sam czyn przestępny może być kwalifikowa-

Amnestja 1936 r.

ny jako przestępstwo pospolite i jako przestępstwo szczególnie w ustawie amnestyjnej uprzywilejowane. Dla przykładu można wskazać, że przywłaszczenie, skoro tylko brak było w czynie tym czynnika osobistej korzyści majątkowej, może podlegać dobrodziejstwu art. 4 amnestji, a nawet tak pospolite w grupie t. zw. przestępstw politycznych — przestępstwo z art. 93 K. K. może nie podlegać uldze, wynikającej z art. 4, o ile tylko ustalonym będzie, że sprawcą nie kierowały pobudki bezinteresowne. Przez takie ujęcie zagadnienia, prawodawca zadość czyni przewodnim ideom naszego kodeksu karnego, który przy ocenie winy, przede wszystkim nakazuje sięgać do wewnętrznych pobudek działania sprawcy.

Ocena tych pobudek w ramach stosowania art. 4, leży całkowicie w dziedzinie swobodnej, lecz prawidłowo uzasadnionej decyzji Sądu. Szczególnie szlachetne pobudki czynu, pozwalają odbiegać od pewnego nieodzownego zazwyczaj szablonu, jaki stwarza amnestja, a operować aparatem ulg w niej wskazanych, w każdym indywidualnym wypadku.

2. Art. 4 nie wprowadza żadnego rozróżnienia między rodzajami zbrodni i występków, do których się może stosować. Jedynym kryterjum jest tylko określenie pobudek czy-

Amnestja 1936 r.

nu. Spod działania przepisu ulegają wyłącznie czyny przewidziane w art. 6, w sposób szczególny naruszające bezpieczeństwo Państwa. Z dobrodziejstwa amnestji korzystać będą zbrodnie i występki, popełnione z pobudek politycznych w czasie do dn. 11 listopada 1935 r. — Przepisy o amnestjowaniu przestępstw, wypływających z pobudek politycznych, dotyczą jednakże tylko czynów, rozpoznawanych przez sądy powszechne, z wyłączeniem przestępstw, dla których właściwe są sądy wojskowe.

3. Ulgi, jakie mogą być stosowane wedle art. 4 amnestji, dzielą się zasadniczo na dwa rodzaje i na 4 szczeble, w ich stopniowaniu.

Czyny, za które orzeczono karę pozbawienia wolności w rozmiarach do lat 2, ulegają darowaniu w całości, przyczem dotyczy ten rodzaj łaski zarówno kar niewykonanych w całości, jak też wykonanych w części.

O ile zaś chodzi o czyny popełnione z pobudek politycznych, co do których nie zapadło jeszcze prawomocne orzeczenie o karze, Sąd może postępowania nie wszczynać, względnie wszczęte umorzyć, jeśli wedle okoliczności przypadku kara zasadnicza nie przekroczyłaby lat 2 (patrz niżej art. 10).

Czyny, za które została orzeczona kara w rozmiarze przekraczającym dwa lata, ko-

Amnestja 1936 r.

rzystają z dobrodziejstwa jej złagodzenia. Mianowicie, kary w granicach od lat 2 do lat 5 ulegają złagodzeniu o połowę, zaś orzeczone w granicach od lat 5 do 10, o jedną trzecią część.

Wreszcie w wypadku wymierzenia kary śmierci, kara ta zostaje zamieniona na karę dożywotniego więzienia. Punkt ten wprowadzony został do amnestji przez komisję prawniczą Sejmu, która tem samem dała wyraz swojego wysoce humanitarnego stanowiska.

3. Przepisy o darowaniu, względnie o złagodzeniu orzeczonej kary, odnoszą się tylko do kary zasadniczej, co wynika wyraźnie z tekstu art. 4, który przepisy o amnestji odnosi tylko do kary pozbawienia wolności, a więc tem samem nie dotyczy kar dodatkowych, środków zabezpieczających i umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym.

Wyeliminowanie spod działania amnestji kar dodatkowych, środków zabezpieczających i umieszczenia nieletnich w zakładach poprawczych, podyktowane jest względami polityki kryminalnej.

Złagodzenie lub darowanie kary zasadniczej jest wynikiem ulgi, jaką stosuje społeczeństwo do sprawcy czynu, nie może jednak zrezygnować z kar dodatkowych, lub środków

Amnestja 1936 r.

zabezpieczających, które są dyktowane względami ochrony społecznej i bezpieczeństwa powszechnego.

4. Kara dodatkowa nie może wystąpić samodzielnie, jest ona bowiem logicznym następstwem kary zasadniczej. Jeśli nie nastąpiło orzeczenie o karze zasadniczej, nie może nastąpić orzeczenie o karze dodatkowej. Skoro więc sąd uzna, że należy orzec karę dodatkową, musi rozstrzygnąć sprawę wyrokiem, poczem odnośnie kary zasadniczej zastosuje przepisy amnestji o darowaniu lub łagodzeniu kary. Nie może natomiast nigdy sąd w tych wypadkach postępowania umorzyć.

Inaczej przedstawia się tryb postępowania w razie stosowania środków zabezpieczających, w zbiegu z przepisami ustawy o amnestji.

O potrzebie bowiem zastosowania środka zabezpieczającego, sąd może orzec zarówno w wyroku, jak i w postanowieniu. — Jeśli sąd orzekać będzie pod postacią wyroku, do kary zasadniczej zastosowane zostaną odnośne ulgi o amnestji, do środka zabezpieczającego amnestja stosować się nie będzie.

Jeśli sąd zaś postąpi w myśl art. 10 (resp. sędzie śledczy), wówczas postępowanie umorzy, orzekając jednocześnie w postanowieniu, co do zastosowania środka zabezpieczające-

Amnestja 1936 r.

go (art. 389 pkt. d kpk.), przyczem sędzia śledczy wystąpi do Sądu Okręgowego w trybie art. 276 § 2 kpk.

Oskarżony przeto albo zażąda w myśl art. 11 rozpoznania sprawy i zakończenia jej wyrokiem, a wówczas też uchyleniu ulegnie oddzielne postanowienie o zastosowaniu środka zabezpieczającego, albo też skorzysta z dobrodziejstwa art. 10, natomiast służyć mu będzie prawo wniesienia zażalenia na postanowienie, dotyczące zastosowania środka zabezpieczającego, a to w myśl art. 392 kpk.

Wyjęcie spod amnestji przypadku umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym, nie wymaga bliższego wyjaśnienia. — Państwo jest zainteresowane w uzdrowieniu nieletniego przestępcy i przywróceniu go w przyszłości społeczeństwu. Stąd, jest rzeczą jasną, że dopóki młodociany osobnik jest szkodliwy dla otoczenia, musi się znaleźć w warunkach rokujących jego poprawę.

ART. 5.

(1) W sprawach o przestępstwa, określone w art. 43—48 kodeksu karnego wojskowego i dokonane przed dniem 30 marca 1923 r., darowuje się niewykonane w całości lub w części kary pozbawienia wolności.

Amnestja 1936 r.

(2) Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte podlega umorzeniu, co do przestępstw, wymienionych w ust. (1), jeżeli sprawca w ciągu roku od wejścia w życie niniejszej ustawy, znajdzie się w rozporządzeniu władzy, celem uregulowania swego stosunku do służby wojskowej.

1. Z tekstu art. 5 wynika, iż przewiduje on dwa rodzaje stanów faktycznych, do których stosują się odpowiednio przepisy ust. (1) i (2).

W przypadku ust. (1) ulega darowaniu kara w całości, jeśli jej jeszcze nie wykonano, lub też nawet jeśli jej wykonanie się rozpoczęło.

W przypadku ust. (2) prawodawca stanowi, iż zastosowanie mieć będzie abolicja, o ile sprawca w ciągu roku od daty ogłoszenia amnestji znajdzie się w rozporządzeniu władzy wojskowej.

2. Zwrot użyty w ustępie (2) wskazuje wyraźnie na to, że przez słowa „w rozporządzeniu władzy” rozumieć należy zarówno dobrowolne zgłoszenie się sprawcy do władzy, jak też przymusowe, niezależnie od jego woli stawienie go przed władzą.

W ten sposób amnestja obecna wprowadza znacznie szersze stosowanie ulgi w stosunku

Amnestja 1936 r.

do osób które pogwałciły przepisy art. 43 i nast. K. K. W., aniżeli to czyniły amnestje poprzednie, stosujące dobrodziejstwo ulgi wyłącznie do sprawców, którzy się dobrowolnie stawili.

Art. 43 K. K. W.

§ 1. Żołnierz, który wbrew swemu obowiązkowi wojskowemu opuszcza swą jednostkę lub swe stanowisko służbowe, albo poza niemi pozostaje,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 44 K. K. W.

§ 1. Żołnierz, który nie zamelduje się natychmiast po powrocie z niewoli w jednej z jednostek,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Tej samej karze podlega żołnierz, pełniący służbę w marynarce wojennej, który, rozłączywszy się poza obrębem wód ojczystych z okrętem, nie stawi się natychmiast na ten lub inny okręt, albo w najbliższym konsulacie polskim.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1 lub 2, dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Amnestja 1936 r.

Art. 45 K. K. W.

§ 1. Kto, będąc obowiązany do służby wojskowej, nie czyni zadość powołaniu lub publicznemu wezwaniu do tej służby w terminie oznaczonym,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 3. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,

podlega karze twierdzy do 6 miesięcy lub aresztu wojskowego.

Art. 46 K. K. W.

§ 1. Kto dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 43 § 1, 44 § 1, 2 lub 45 § 1 w celu trwałego uchylenia się od obowiązku wojskowego, albo jeżeli nieobecność w jednostce trwała dłużej, niż 6 miesięcy,

podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od 1 roku.

Art. 47 K. K. W.

§ 1. Jeżeli dwie lub więcej osób zmawia się i wspólnie dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 46 § 1, każda z nich

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od 1 roku.

Amnestja 1936 r.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, każdy ze sprawców podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 48 K. K. W.

Żołnierz, który dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 46 lub 47, w obliczu nieprzyjaciela, podlega karze śmierci.

ART. 6.

(1) Nie stosuje się amnestji, przewidzianej w art. 2 — 5, do:

1) przestępstw przeciwko głosowaniu w sprawach publicznych (rozdział XX kodeksu karnego);

2) fałszowania pieniędzy, papierów wartościowych, znaków urzędowych i narzędzi mierniczych (rozdział XXVII kodeksu karnego), z wyjątkiem występku, określonego w art. 178 kodeksu karnego;

3) stręczenia do nierządu i innego rodzaju ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby (art. 208 — 212 kodeksu karnego);

4) przestępstw, określonych w art. 244 kodeksu karnego oraz w art. 7 i 8 ustawy z dnia

Amnestja 1936 r.

22 czerwca 1923 r. w przedmiocie substancji i przetworów odurzających (Dz U. R. P. z 1923 roku Nr. 72, poz. 559);

5) znieśławień (art. 255 kodeksu karnego), popełnionych w treści druku;

6) przestępstw na szkodę Skarbu Państwa, samorządów, instytucyj prawa publicznego, przedsiębiorstw państwowych i samorządowych, tudzież wszelkich organizacyj, działających z udziałem finansowym Skarbu Państwa, albo korzystających z jego gwarancji lub pomocy finansowej, jeżeli przestępstwo popełnił umyślnie funkcjonariusz urzędu państwowego, żołnierz, albo osoba, pozostająca w służbie jednej z powyższych instytucyj;

7) wykroczeń z art. 58 i 59 prawa o wykroczeniach;

8) występków z art. 51 prawa czekowego (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 100, poz. 927);

9) przestępstw, określonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360);

10) przestępstw, określonych w ustawie

Amnestja 1936 r.

z dnia 14 marca 1932 r., o rejestrowym zastawie drzewnym (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317);

11) przestępstw, określonych w art. 47 i 48 prawa o broni, amunicji i materiałach wybuchowych z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 807);

12) zbrodni i występków, określonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 851);

13) przestępstw skarbowych, z wyjątkiem wymienionych w art. 2 ust. (2) niniejszej ustawy;

14) przestępstw, określonych w art. 103 i 104 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 60, poz. 455), chyba, że sprawca w ciągu roku od wejścia w życie niniejszej ustawy znajdzie się w rozporządzeniu władzy celem uregulowania swego stosunku do służby wojskowej;

15) przestępstw, określonych w art. 105

Amnestja 1936 r.

i 106 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 60, poz. 455) oraz w art. 51 i 52 kodeksu karnego wojskowego;

16) przestępstw, określonych w art. 46 i 47 kodeksu karnego wojskowego, z wyjątkiem przypadków, objętych przepisem art. 5 niniejszej ustawy;

17) naruszeń, karanych przez władzę przełożoną i dyscyplinarną.

(2) Nie stosuje się amnestji, przewidzianej w art. 3 i 4, do osób, które ścigane były listami gończymi powodu uchylenia się od wykonania prawomocnego wyroku.

(3) Nie stosuje się amnestji, przewidzianej w art. 3, w przypadkach powrotu do przestępstwa oraz do przestępców zawodowych lub z nawyknięcia (art. 60 kodeksu karnego).

Uzasadniając wyłączenia, wymienione w art. 6, projekt rządowy wywodzi:

Są wszakże przestępstwa, szczególnie dotkliwie naruszające interes publiczny lub wręcz zagrażające bezpieczeństwu Państwa, do których amnestja nie powinna mieć zastosowania. Przepę-

Amnestja 1936 r.

stwa te wyjęte są spod działania amnestji. Do rzędu tych przestępstw należy przede wszystkim szpiegostwo oraz przestępstwa do szpiegostwa zbliżone, bo ułatwiające pracę wywiadowi państw obcych. Do przestępstw, wyłączonych należą m. i. również przestępstwa, popełnione przez urzędników, żołnierzy lub funkcjonarjuszów publicznych. Ze względu na interes służby i wymagania dyscypliny — spod amnestji wyłączone są wreszcie przekroczenia, karane przez władzę przełożoną lub dyscyplinarną.

Spod działania amnestji wyłączona jest również pewna kategoria przestępców, a mianowicie ci, którzy nie poddali się prawomocnym wyrokom, lecz zbiegli przed wykonaniem kary. Elementarne poczucie sprawiedliwości nakazuje inaczej ustosunkować się do tych przestępców, niż do przestępców, którzy lojalnie poddali się prawu i winę swoją bądź już częściowo odcierpieli, bądź okazali gotowość jej poniesienia. Ci, którzy podporządkowali się wyrokowi, nie mogą być w gorszym położeniu od tych, którzy uciekli przed karą, i odwrotnie — ucieczka przed karą nie może stanowić premji dla tych, którzy, popełniwszy przestępstwo, nie wykazali tyle poszanowania dla prawa, aby ponieść konsekwencje swego czynu. Kto wyrokowi sądu ojczystego nie daje posłuchu, sam siebie wyłącza niejako spod dobrodziejstw łaski.

(Uzasadnienie proj. rządowego cz. II p. 7 i 8).

Amnestja 1936 r.

Art. 6 rozp. o amnestji (poz. 782/32) nie wyszczególnia, które z karalnych stadjów dokonania wymienionych w nim przestępstw wyłączone są spod działania amnestji. Lege non distinguente należy uznać, że spod jej działania nie jest wyłączone zadne karalne stadjum odnośnych przestępstw (Głos Sądownictwa 6/33).

ad 2)

1. Z tekstu p. 2) wynika zupełnie wyraźnie, że spod dobrodziejstwa amnestji wyjęte są zarówno przestępstwa fałszowania pieniędzy (papierów wartościowych, znaków urzędowych i narzędzi mierniczych) w ścisłym tego słowa znaczeniu, t. j. podrabianie lub przerabianie, lecz również i kolportaż takich fałszyfikatów; wynika to zarówno z faktu zacytowania słów: „rozdział XXVII Kodeksu Karnego”, jak i zaznaczenia, że figurujący w tymże rozdziale art. 178 K. K. pod amnestję podpada.

2. W orzeczeniu Zb. U. 84/33 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że wyłączenie spod amnestji fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych obejmuje wszystkie karalne stadja urzeczywistnienia tych przestępstw, nie wyłączając przygotowania, jeżeli ono ulega karze.

3. Papiery wartościowe.

W wydanych poprzednio amnestjach mowa była o „papierach kredytowych”. Amne-

Amnestja 1936 r.

stja z 1935 r. mówi o „papierach wartościowych”, co jest pojęciem znacznie szerszem, gdyż obejmuje np. akcje (o ile są na okaziciela), podczas gdy papiery kredytowe akcyjnie nie obejmują.

Pojęcie „papiery wartościowe” odpowiada terminologii, użytej przez Kodeks Karny z 1932 r., przyczem sprecyzowanie tego pojęcia znajduje się w § 2 art. 175 K. K. Są to dokumenty na okaziciela, zawierające obowiązek wypłaty kapitału, odsetek lub udziału w zyskach, albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce.

4. Falszowanie znaków wartościowych.

W związku z fałszowaniem pieniędzy i papierów wartościowych pozostaje podrabianie i prze-rabianie u r z ę d o w y c h z n a k ó w, zastępujących świadczenia pieniężne przy składaniu opłat na rzecz państwa, bądź to jako wynagrodzenie za pewne usługi natury administracyjnej, bądź też z tytułu obowiązków obywatelskich. Typowym przykładem jest znaczek stempłowy, przyklepany na pismach, wnoszonych do władz państwowych. (Motywy V K. 111).

„Urzędowymi znakami wartościowymi są znaczki pocztowe, pocztówki, stemple i znaczki na opłaty sądowe i opłaty za doręczenia, blankiety wekslowe i t. p.” (Peiper, Kodeks Karny str. 507).

Amnestja 1936 r.

5. Znaki urzędowe.

Swoistą rolę odgrywają w życiu gospodarczem urzędowe znaki, których celem jest zapewnienie szerokich kół o pewnej społecznej wartości danego przedmiotu. Typowem w tym względzie będzie t. zw. cechowanie złota, czy srebra. (Motywy V K. 112).

6. Narzędzia miernicze.

Swoistem przestępstwem tej właśnie grupy jest podrabianie lub przerabianie wag i miar w celu użycia ich na szkodę innej osoby, albo też używanie takich miar i wag w handlu lub przemyśle. Wypadek ten nie pokrywa się z podrabianiem lub przerabianiem znaków wartościowych, gdyż miara lub waga może nosić na sobie zupełnie autentyczny znak, a mimo to dzięki zabiegom sprawcy nie być ścisłą. Wystarczającym tutaj będzie pozbawienie jej bądź to pierwotnej zawartości, bądź pierwotnego kształtu. (Motywy V K. 113).

ad 4)

Art. 244 K. K.

Kto bez upowaznienia udziela innej osobie trucizny odurzającej, podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 7 ustawy 22.6.23.

Winny naruszenia przepisów art. 3 oraz przywozu z zagranicy, przechowywania dla zbycia lub wytwarza-

Amnestja 1936 r.

nia opium surowego, leczniczego, opium do palenia, wyciągu z opium (ekstrakt), morfiny i innych alkaloïdów opium (z wyjątkiem kodeiny), ich soli i pochodnych, kokainy, jej soli i pochodnych oraz tych substancyj i przetworów spośród wymienionych w części drugiej art. 1 i art. 3, które będą uznane przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego za szczególnie niebezpieczne, jak również bezprawnego umożliwienia innym użycia tych środków, jeżeli czyn przestępny wywołał lub mógł wywołać następstwa szczególnie szkodliwe, a sprawca mógł to przewidzieć, lub jeśli przestępstwo spełniono z chęci zysku — będzie karany za występki więzieniem od trzech miesięcy do lat pięciu, z czem można połączyć grzywnę do 5000 złotych. Surowsze postanowienia innych przepisów pozostają w mocy. Usiłowanie i udział ulega karze narówni z dokonaniem. Jeżeli winowajca miał prawo zajmowania się leczeniem lub zawodem aptekarskim, będzie, prócz tego, pozbawiony powyższego prawa na czas nie niżej lat trzech lub na zawsze.

Jeżeli winny dopuścił się przestępstwa przy wykonywaniu innego zawodu lub przemysłu, może być pozbawiony odnośnych praw na czas od roku do lat pięciu.

Art. 8 tejże ustawy.

Winny innego naruszenia postanowień niniejszej ustawy lub przepisów, na jej podstawie wydanych (o ile czyn w myśl innych przepisów nie ulega karze surowszej), będzie karany za występki więzieniem od dwóch

Amnestja 1936 r.

tygodni do jednego roku i grzywną od 25 do 2500 zł. lub jedną z tych kar.

Tej samej karze podlega użycie w towarzystwie środków, określonych w art. 7.

(Ponadto vide: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20.5.1929, poz. 402, o detalicznej sprzedaży substancji i przetworów odurzających).

ad 5)

Ust. (1) p. 5 wyjmuje spod amnestji przestępstwo zniesławienia, o ile popełnione zostało w treści druku. Jest to wyłączenie w dotychczasowych amnestjach nie stosowane, bowiem kary prawomocnie orzeczone we wszystkich sprawach prywatno - skargowych ulegały darowaniu lub złagodzeniu.

Przewidziane w p. 5 wyłączenie znajduje swoje usprawiedliwienie w konieczności wzmocnienia ochrony prawnej czci i honoru jednostki, tak często, niestety, narażonej na szwank przez wszelkiego rodzaju publiczne dyfamacje.

ad 6)

Analogiczny przepis, choć znacznie węższy, zawarty był w poprzednich ustawach amnestyjnych, a uzasadnienie swoje znajduje w konieczności ochrony interesu Skarbu Państwa.

Amnestja 1936 r.

Przewidziane w tym punkcie wyłączenie ma zastosowanie tylko wówczas, o ile przestępstwo popełnił funkcjonarjusz urzędu państwowego, żołnierz, albo osoba, pozostająca w służbie jednej z powyższych instytucyj.

Przestępstwo musi być popełnione umyślnie, a zatem czyny będące wynikiem niedbalstwa lub nieostrożności (choćby w skutkach swoich spowodowały straty bądź dla skarbu, bądź dla instytucji w p. 6) wymienionych) objęte są amnestją. (Vide art. 286 § 3 K. K.).

Z zawartej w p. 6 terminologii wynika, że przepis ma na względzie nietylko urzędników państwowych w ścisłym tego słowa znaczeniu, t. j. osoby, posiadające atrybucje prawno-publiczne (imperium lub potestas), chociażby w najskromniejszym zakresie, lecz wogóle wszystkie osoby, pozostające w trwałym lub tylko czasowym stosunku służbowym do którejkolwiek z instytucyj w p. 6. wymienionej. (Np. woźnica, rozwożący spirytus ze składów Państwowego Monopolu Spirytusowego; nie jest on oczywiście funkcjonarjuszem państwowym, ale ponieważ pozostaje na służbie przedsiębiorstwa państwowego, przeto czyn takiego pracownika, polegający na zaborze powierzzonego mu mienia, nie podpada pod amnestję).

Amnestja 1936 r.

Obok funkcjonarjuszów państwowych i pozostających w służbie jednej z powyższych instytucyj p. 6. wymienia jeszcze i żołnierzy. „Żołnierz” w sensie ustawy amnestyjnej oznacza to samo, co „żołnierz” w kodeksie karnym wojskowym z 1932 r. (poz. 765). Żołnierzem jest każda osoba wojskowa, pozostająca w czynnej służbie wojskowej.

Żołnierz więc, który dopuści się opisanego w omawianym punkcie przestępstwa, bez względu na to, jaką posiada rangę — a więc i zwykły szeregowiec nie może korzystać z dobrodziejstwa amnestji.

W poszczególnych wypadkach Sąd Najwyższy wyjaśnił:

1. Przywłaszczenie pieniędzy przez wójta na szkodę gminy jest wyłączone spod amnestji.

(Zb. U. 73/33).

2. Komunalnej Kasy Oszczędności nie można podciągnąć pod pojęcie urzędu, ani pod pojęcie przedsiębiorstwa państwowego, jest ona bowiem conajmniej przedsiębiorstwem samorządowym, które to przedsiębiorstwa jako takie, nie podpadają pod § 1 pkt. „b” art. 4 amnestji z 1932 r. (II 3 K. 460/33).

3. Przywłaszczenie, popełnione przez funkcjonarjusza K. K. O. na szkodę tej instytucji, jako niewymienione w lit. „e” § 1 art. 6 amnestji z 1932 r., nie ulega wyłączeniu spod rzeczonyj amnestji. (II 1 K. 323/33).

Amnestja 1936 r.

4. Ustawa o amnestji z dn. 22.VI.1928 w p. i art. 9 pozbawia dobrodziejstwa korzystania z ulg w niej przewidzianych również i tych urzędników, którzy dopuścili się na szkodę Skarbu Państwa oszustwa, jeśli środki do oszukania służące, dostępne były im z tytułu służby (wyrok Zb. U. 222/31).

ad 7)

Art. 58 Prawa o wykroczeniach.

Kto, kierując zakładem pracy, nie wpłaca do instytucji ubezpieczeń społecznych sum, potrącanych na rzecz tych instytucyj przy wypłacie pracującym wynagrodzenia, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3000 złotych.

Art. 59 tegoż Prawa.

Kto złośliwie albo przez lekceważenie swych zobowiązań wstrzymuje w całości lub w części należne pracownikowi wynagrodzenie lub wysokość jego bezprawnie obniża, albo zmusza pracownika do przyjęcia zamiast należnej zapłaty w gotówce wynagrodzenia w innej postaci,

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3000 złotych.

ad 8)

Przewidziane w tym punkcie wyłączenie wynika z konieczności zabezpieczenia nietyle interesów majątkowych jednostki, ile zabezpieczenia obrotu czekowego przed emisją

Amnestja 1936 r.

czeków bez pokrycia. Przepisu takiego w dotychczasowych amnestjach nie było.

ad 9) i 10)

Przepis ten ma na względzie przestępstwo przewidziane w art. 21 wymienionego w p. 9) rozporządzenia. W myśl rzonego artykułu podlega karze więzienia do jednego roku i grzywnie do 10.000 złotych lub jednej z tych kar (o ile czyn nie ulega karze surowszej według innych postanowień) kto rozmyślnie zniszczy lub bezprawnie usunie (art. 16) przedmiot zastawu, bądź dopuści do jego usunięcia, lub też kto rozmyślnie zastawi rzecz, nie będącą jego własnością.

Punkt ten ma na względzie przestępstwo, przewidziane art. 22 rzonego rozporządzenia.

Artykuł ten stanowi: kto:

- a) rozmyślnie zniszczy lub pozbędzie przedmiot zastawu (art. 1), albo ograniczy służące mu na nim prawo rzeczowe z naruszeniem praw zastawnika — ulega karze więzienia do lat 2 i grzywnie do 20.000 złotych lub jednej z tych kar;
- b) rozmyślnie ustanowi zastaw rejestrowy na drzewie (art. 1), nie będącem jego własnością, ulega karze więzienia do roku i 6 miesięcy oraz grzywnie do 15.000 złotych lub jednej z tych kar;

Amnestja 1936 r.

- c) rozmyślnie zniszczy znaki, przewidziane w art. 8, rozmyślnie dopuści do ich usunięcia, albo bezprawnie usunie przedmiot zastawu z miejsca, ujawnionego w rejestrze zastawowym, lub dopuści do jego bezprawnego usunięcia, ulega karze więzienia do 1 roku i grzywnie do 10.000 złotych lub jednej z tych kar;
- d) bezprawnie usunie znaki, przewidziane w art. 8, ulega karze do 6 miesięcy więzienia i grzywnie do 10.000 złotych lub jednej z tych kar.

Jeżeli czyn, przewidziany w niniejszej ustawie, ulega karze surowszej w myśl innych przepisów karnych, wymierzyć należy karę według tych przepisów.

ad 11)

Prawo o broni.

Art. 47. (1) Kto bezprawnie wyrabia, posiada, przechowuje lub pozbywa broń palną typu wojskowego lub amunicję do takiej broni, z wyjątkiem broni krótkiej i amunicji do niej — podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

(2) Tej samej karze podlega, kto bezprawnie pozbywa materiały lub przyrządy wybuchowe.

(3) Broń, amunicja lub materiały i przyrządy wybuchowe podlegają przypadkowi.

Art. 48. (1) Kto bezprawnie wyrabia, posiada, przechowuje lub pozbywa broń palną krótką lub myśliwską, albo amunicję do takiej broni, podlega karze aresztu do 6 miesięcy lub karze grzywny do 5000 złotych.

Amnestja 1936 r.

(2) Podżeganie, pomoc i usiłowanie podlegają karze.

(3) Broń i amunicja podlegają przepadkowi.
ad 14)

Ustawa z dn. 23.5.1924 o powszechnym obowiązku wojskowym (poz. 455) *).

Vide Obwieszczenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 12.7.1933 (poz. 455) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 23.5.1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym.

Art. 103.

§ 1. Kto nie stawia się przed komisją poborową lub rzeczoznawcą, albo przed inną władzą, powołaną do stwierdzenia zdolności do służby wojskowej, w celu uchylenia się od tej służby,

podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2.

§ 2. Jeśli przestępstwa tego dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny,

sprawca podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 104.

§ 1. Kto opuszcza granice Państwa Polskiego lub pozostaje zagranicą w celu uchylenia się od służby wojskowej,

---

*) Vide art. 5 amnestji.

Amnestja 1936 r.

podlega karze więzienia do lat 3 lub karze aresztu do lat 3.

§ 2. Jeśli przestępstwa tego dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny,
sprawca podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 105.

§ 1. Kto używa oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby odroczenia, skrócenia lub zwolnienia od służby wojskowej,

podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

§ 2. Jeśli przestępstwa tego dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny,
podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 106.

§ 1. Kto powoduje lub dopuszcza, by kto inny spowodował u niego uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, czyniący go zupełnie lub częściowo niezdolnym do służby wojskowej,

podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli przestępstwa tego dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny,

sprawca podlega karze na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio.

K. K. WOJSKOWY.

Art. 51.

§ 1. Żołnierz, który powoduje lub dopuszcza, by kto inny spowodował u niego uszkodzenie ciała lub rozstrój

Amnestja 1936 r.

zdrowia, czyniący go zupełnie lub częściowo niezdolnym do spełniania obowiązku wojskowego,
podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny,

sprawca podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 52.

§ 1. Żołnierz, który w celu zupełnego lub częściowego uchylenia się od obowiązku wojskowego użyje środka, obliczonego na wprowadzenie w błąd,
podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny,

sprawca podlega karze więzienia do lat 10.

Przytoczone wyżej artykuły 103 i 104 Ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym dotyczą przestępstwa dezercji i wyjęte są spod dobrodziejstwa amnestji, chyba że uchylający się od służby (dezertter) w ciągu roku od wejścia w życie amnestji znajdzie się w rozporządzeniu władzy celem uregulowania swego stosunku do służby wojskowej.

Analogiczny do p. 14) przepis figurował i w poprzednich amnestjach.

Różnica między obecnym a dawnym przepisem polega przede wszystkim na tem, że, według obecnej amnestji, wystarczy, jeśli

Amnestja 1936 r.

sprawca znajdzie się „w rozporządzeniu władzy”, podczas, gdy według poprzednich amnestyj winien był się stawić dobrowolnie, a potem termin prekluzyjny upływa po roku, termin zaś w poprzednich amnestjach — po miesiącu od dnia ogłoszenia amnestji.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14 listopada 1923 uznał W. winnym, iż w marcu 1920, jako urlopowany żołnierz, opuścił granice Państwa Polskiego, udając się do Niemiec, gdzie przebywał do grudnia 1921, w celu stałego uchylania się od powinności wojskowej w czasie wojny, i na mocy art. 4 ustawy z dnia 20 lutego 1920 (poz. 104) skazał go na 6 miesięcy więzienia;

Sąd Apelacyjny, rozpoznawszy sprawę wskutek apelacji oskarżonego, wyrokiem z dnia 3 marca 1925 zatwierdził wyrok Sądu Okręgowego, lecz z uwagi, że oskarżony dopuścił się przypisanego mu czynu, gdy był już żołnierzem, a więc dopuścił się właściwie dezercji, zastosował cz. 3 art. 7 ustawy amnestyjnej z dn. 6 lipca 1923 (poz. 555) i wymierzoną W. karę darował;

że, w myśl p. k. art. 3 ustawy amnestyjnej z dn. 24 maja 1921 (Dz. Ust. Nr. 42, 1921, poz. 261) oraz p. 1 art. 3 ustawy amnestyjnej z dn. 6 lipca 1923 (poz. 555), amnestje te nie mają zastosowania do dezercji (a więc do uchylania się żołnierzy od służby wojskowej) lub innego uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granicę Państwa lub przebywał w tym celu zagranicą;

Amnestja 1936 r.

że przeto amnestje te mogą mieć zastosowanie tylko do tych wypadków dezercji z wojska i innego uchylania się od służby wojskowej, gdy sprawca pozostawał w granicach Państwa;

że wspomniany w art. 3 ustaw amnestyjnych warunek wyjazdu zagranicę, bądź pozostawania zagranicą, dotyczy zarówno dezercji, jak i innego uchylania się od służby wojskowej, co wynika z użytego przez prawodawcę wyrazu „lub”, w przeciwnym razie prawodawca wyraziłby się „dezercji” i innego uchylania się od służby wojskowej’...;

że wobec powyższego, Sąd Apelacyjny, zastosowawszy dobrodziejstwa amnestji do przypisanego oskarżonemu czynu, obraził art. 3 i 7 ustawy amnestyjnej z dn. 6.7.1923 (poz. 555) (II K. 928/25).

b) ...że w sprawie niniejszej oskarżony, przebywając na Górnym Śląsku, który wówczas faktycznie należał jeszcze do Rzeszy Niemieckiej, niewątpliwie znajdował się zagranicą, gdy pomiędzy Polską a Górnym Śląskiem istniała linja graniczna, której nie można było dowolnie przekraczać i która stanowiła tamę dla zarządzeń władz polskich;

że w tych warunkach nie może być mowy o przyznaniu, że oskarżony ukrywał się od wojska w granicach swego własnego kraju i o zastosowaniu do jego czynu art. 3 ust. z dn. 20 lutego 1920 r., a tem samem i art. 7 ustawy o amnestji z dn. 6 lipca 1923 r. (II K. 732/25).

Amnestja 1936 r.

ad 17)

Zarówno amnestja z 1935 r., jak i amnestje poprzednie, nie obejmują wykroczeń służbowych, ściganych w trybie dyscyplinarnym.

5. Według ustępu ostatniego art. 3 ustawy amnestyjnej z 6 lipca 1923 dzu. poz. 555, wykroczenia służbowe funkcjonarjuszów państwowych cywilnych, pociągające za sobą kary porządkowe, są objęte amnestją.

Wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 5 maja 1925, L. Rej. 667/24.

6. Kara pieniężna (potrącenie 10% poborów miesięcznych w myśl art. 18 Tymczasowych przepisów o postępowaniu w wyższych Komisjach dyscyplinarnych, a więc uważana być winna za karę porządkową do której ma zastosowanie ustawa amnestyjna, przewidująca puszczenie w niepamięć i przebaczenie kar adm. i porządkowych.

(Art. 4 p. a Ustawy z 6.VII.23 r.) (N. T. A. L. Rej. 2106/27).

7. Ustawa amnestyjna z 6 lipca 1923, Dz. U. R. P. (poz. 555) nie nadała funkcjonarjuszom publicznym prawa do pełnego uposażenia za czas suspensji.

(III K. 1784/27).

8. Amnestja nie dotyczy adwokatów.

(Senat Dyscyplinarny Nr. D. A. 10/32).

ad (2)

Ponieważ warunkiem wyłączenia stosowania amnestji jest, w myśl wyraźnego brzmie-

Amnestja 1936 r.

nia przepisów uchylanie się od wykonania prawomocnego wyroku, przeto w tych wszystkich wypadkach, kiedy wyrok, aczkolwiek prawomocny, nie został jeszcze skierowany do wykonania, albo wyrok jest tylko ostateczny, sprawca, aczkolwiek ścigany listami gończymi, z amnestji korzysta.

ad (3)

Gdy sprawcą czynu jest recydywista (powrót do przestępstwa), t. zn. albo dopuszcza się w ciągu 5 lat po odbyciu kary tego samego przestępstwa, za które odcierpiał karę w całości lub przynajmniej w jednej trzeciej części, albo też popełni przestępstwo tego samego rodzaju, jak poprzednie (recydywa grupowa) — sąd w żadnym wypadku nie może w stosunku do takiego sprawcy stosować dobrodziejstwa amnestji. Te same przepisy dotyczą przestępców zawodowych lub z nawyknięcia. Oba wymienione typy przestępców nie są objęte szczególną cechą, wskazaną w przepisach prawa materialnego, lecz przekonanie o tem, że przestępca jest przestępcą zawodowym lub z nawyknięcia, sąd może powziąć na mocy faktycznych okoliczności sprawy. Prof. Makarewicz określa te typy przestępstw w sposób następujący: „Przestępcą zawodowym jest ten, kto

Amnestja 1936 r.

z dokonywania przestępstw uczynił sobie zawód, postanowił czerpać z tego źródła środki do utrzymania. Przestępstwo z nawyknienia wypływa z przyzwyczajenia do dokonywania pewnych czynów, pomimo świadomości, że są zabronione. Przestępstwo zawodowe będzie to w regule przestępstwo przeciwko mieniu, przestępstwo z nawyknienia wynika najczęściej z pewnego psychicznego nastroju sprawcy". (Kodeks Karny str. 125).

Ponieważ wymieniony wyżej ustęp powołuje się na art. 60 K. K., jako na kryterjum dla stosowania omawianego wyłączenia, przeto uznać należy, że wyłączenie to będzie stosowane, o ile czyn obecny popełniony został z tych samych pobudek, lub należy do tego samego rodzaju, co poprzednie. Dlatego np. fałszerz-recydywista, odbywający obecnie karę za spowodowanie uszkodzenia ciała lub gwałt, z amnestji korzystać może.

W praktyce może się wyłonić pewna trudność przy stosowaniu ust. 3 art. 6, t. j. przy wyłączaniu spod amnestji osób wymienionych w art. 60 K. K. Dane, dotyczące tych osób powinny być przedewszystkiem zawarte w sentencji wyroku, a to przez umieszczenie wzmianki przy określeniu czynu przestępnego, albo przez samo przytoczenie art. 60 K. K., w uzasadnieniu wyroku. Nie jest jed-

Amnestja 1936 r.

nak wykluczone, że nie każdy wyrok będzie zawierał te niezbędne wskazania, ułatwiające orientację w powołanej kwestji. Dlatego też w razie potrzeby lub wątpliwości, dotyczącej wyłączenia spod amnestji naskutek warunków, przewidzianych w ust. 3 art. 6, należy sprawdzić w aktach więziennych, czy są tam dane z rejestru skazanych o poprzedniej karalności i na tej podstawie zdecydować, czy istnieją przeszkody do zastosowania amnestji (por. Okólnik Min. Sprawiedliwości w kwestji stosowania amnestji).

Stosowanie amnestji po prawomocnem skazaniu.

1. Jeżeli do zastosowania amnestji po prawomocnem skazaniu niezbędne jest ustalenie nowych faktów, nie dających się ustalić na mocy znajdujących się w sprawie materiału dowodowego, wówczas ani sąd I, ani II instancji nie może takiego materiału zbierać, gdyż to wymagałoby rozprawy z udziałem stron. (II K. 3641/23).

2. Gdy zachodzą okoliczności pod 1 wymienione, można wznowić postępowanie karne; ustawa amnestyjna jest nową okolicznością, uzasadniającą wznowienie postępowania na korzyść skazanego. (II K. 3641/23).

3. Sąd I instancji, tak po prawomocności wyroku, jak i przed jego prawomocnością, w szczególności przed przesłaniem sprawy wyższej instancji, może poza rozprawą ustalić na mocy już zebranego materiału dowo-

Amnestja 1936 r.

dowego nowe okoliczności, do zastosowania amnestji konieczne. (II K. 3641/23).

4. Po wydaniu wyroku, lecz przed jego prawomocnością, sąd odwoławczy stosuje analogiczne zasady, wyłączone pod 3. (II K. 3641/23).

Stosowanie amnestji przez Sąd Najwyższy.

5. Sąd Najwyższy nie może ustalać żadnych okoliczności faktycznych; stosując amnestję, opierać się może jedynie na ustaleniach zaskarżonego wyroku. (II K. 3641/23).

ART. 7.

(1) W sprawach o wymienione poniżej przestępstwa leśne, dokonane przed dniem 11 listopada 1935 r. udziela się amnestji wyłącznie na zasadach następujących:

- a) darowuje się niewykonane w całości lub w części kary pozbawienia wolności, grzywny i kary pieniężne, orzeczone za przestępstwa z art. 624—627 kodeksu karnego 1903 r.;
- b) darowuje się niewykonane w całości lub w części kary pozbawienia wolności i grzywny, orzeczone za przestępstwa, przewidziane w ustawie o kra-

Amnestja 1936 r.

**dziełach leśnych z 15 kwietnia 1878 r.
(Zb. ust. pr. str. 222).**

(2) Umorzenie sprawy o przestępstwo, określone w ust. (1), może nastąpić tylko za zgodą pokrzywdzonego.

Ze względu na specyficzne, przeważnie ekonomiczne tło przestępstw leśnych, amnestja przyjęła zasadę, że w powyższych sprawach kary niewykonane w całości lub części ulegają, bez względu na wysokość, całkowitemu darowaniu. Nietknięte natomiast przez amnestję pozostają orzeczone w tych sprawach na rzecz pokrzywdzonego odszkodowania w wysokości jednokrotnej wartości skradzionego drzewa, a to ze względu na cywilno prawny charakter tych zobowiązań. Z tej też przyczyny umorzenie postępowania z urzędu w tych sprawach jest w zasadzie niedopuszczalne. Może ono nastąpić jedynie za zgodą pokrzywdzonego, który przez jej wyrażenie rezygnuje, niejako z odszkodowania, które musiałoby być przyznane w razie wydania skazującego wyroku.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 5).

1. Na mocy art. 2 przep. wpraw. Kodeks Karny z dn. 11 lipca 1932 r. z uchylonych przepisów Kodeksu Karnego 1903 r. zachowały m. in. moc art. 624 — 627. Przepisy te

Amnestja 1936 r.

ujmują w mniej więcej systematyczną całość zakazy karne, dotyczące samowolnego korzystania z cudzego lasu, widząc w nich delictum sui generis, które pod względem podmiotu, zawinienia i cech działania są zbliżone do kradzieży, jednakże różnią się pod względem przedmiotu przestępstwa. (Makowski, Kodeks Karny 1903, str. 431 i n.). Oprócz kar zasadniczych grzywny lub pozbawienia wolności (areszt i więzienie do 1 roku), naruszenie przepisów art. 624 i n. pociąga za sobą swoistą karę dodatkową nawiązkę, w postaci ściągnięcia od sprawcy czynu na rzecz pokrzywdzonego podwójnej wartości zdefraudowanego drzewa. Niezależnie od tej dodatkowej kary pieniężnej, samowolnie wycięte lub zabrane drzewo będzie odebrane i zwrócone właścicielowi lasu na rachunek winnego, lub będzie ściągnięta wartość drzewa na rzecz właściciela lasu (art. 627 in. f.). Zwrot mienia lub jego wartości jest cywilno prawną konsekwencją przestępstwa, a mianowicie zobowiązaniem ex delictu. Powyższe rozróżnienie kar dodatkowych i zasądzenia bądź samego drzewa, bądź wartości na rzecz właściciela, znajduje swoje konsekwentne rozwinięcie w amnestji. — Wedle ust. 1 art. 7, sąd nie jest uprawniony postępowania w sprawach tych nie wszczynać,

Amnestja 1936 r.

względnie umarzać, tak jak miejsce to ma w przypadkach wyliczonych w art. 10, lecz umorzenie może nastąpić jedynie za zgodą pokrzywdzonego, który w ten sposób rezygnuje z dochodzenia szkody w drodze procesu karnego.—Natomiast, o ile pokrzywdzony zgody nie wyraził, sąd wprowadzie karę orzeknie, lecz daruje ją w całości, bez względu na to, czy kara przekroczyłaby wymiar, skutkujący darowaniem kary przy przestępstwach pospolicznych (art. 3 pkt. 1). Wedle bowiem art. 626 ust. 2, kara może wynosić do 1 roku więzienia. Kara jaką sąd daruje, obejmuje karę zasadniczą i karę dodatkową (nawiązkę), natomiast nie dotknie tej części wyroku, która dotyczy zwrotu drzewa, względnie ściągnięcia jego wartości od sprawcy na rzecz pokrzywdzonego.

2. Na obszarze, na którym obowiązywał kodeks karny 1871 r., pozostały w mocy przepisy ustawy z dn. 15 kwietnia 1878 r. o kradzieżach leśnych (Zbiór ustaw pruskich str. 222 z wyjątkiem art. 10), a to na mocy art. 4 § 2 pkt. 2 przep. wprov. Kodeks Karny z dn. 11 lipca 1932 r. — W stosunku do utrzymanych w mocy przepisów tej ustawy amnestja stanowi, że darowaniu ulegają w całości kary pozbawienia wolności i grzywny, orzeczone za te przestępstwa. Sprawy toczące się we-

Amnestja 1936 r.

dle przepisów tej ustawy nie mogą być umorzony w trybie art. 10 amnestji, lecz muszą być rozstrzygnięte wyrokiem, a dopiero w następstwie następuje darowanie orzeczonej kary *).

3. Zarówno przy przestępstwach rozpoznanych pod rządem KKR. jak też pod rządem ustawy leśnej z 1878 r., darowaniu ulegają kary niewykonane w całości lub w części.

4. Art. 7 pkt. 2 nie wskazuje trybu, w jakim ma nastąpić oświadczenie woli pokrzywdzonego. Nie określa mu ustawa terminu oświadczenia, jak to czyni np. w art. 12, ani też nie wyjaśnia czy to oświadczenie może nastąpić ważnie przed rozprawą, czy też wyłącznie i jedynie przy samej rozprawie. — Należy sądzić, że praktycznie rzecz biorąc, pokrzywdzony może również przed rozprawą, bez ograniczenia terminu, złożyć oświadczenie na piśmie, wyrażające zgodę na umorzenie postępowania, a może to uczynić również na rozprawie. — Natomiast w razie wy-

---

+) W myśl § 9 cyt. ustawy, obok kary zasadniczej (grzywny, aresztu, więzienia, sięgającego nawet do lat 2), należy orzec obowiązek winowajcy do zwrotu osobie okradzonej wartości skradzionego mienia. Wszelkich innych szkód, wynikających z czynu sprawcy, poszukiwać można w sporze cywilnym.

Amnestja 1936 r.

rażenia zgody, przez pokrzywdzonego, oskarżony ma prawo sprzeciwić się umorzeniu postępowania, albowiem dla postępowania w sprawach o przestępstwa leśne art. 11 nie stwarza żadnych ograniczeń.

1. Nawiazka jest ściśle związana z karalnością czynu, ulega umorzeniu i przedawnieniu na jednakich z karą zasadach i stanowi uzupełnienie samej kary (S. N. 31/19).

2. Nawiazka z cz. I art. 627, będąca z istoty swej zadość uczynieniem o podłożu prywatno-prawnym, ma charakter mieszany, wiąże się ściśle z samą karalnością czynu, ulega umorzeniu na jednakich z karą zasadach i stanowi uzupełnienie samej kary. (S.N. K. 137/20).

3. Zwrot drzewa lub jego wartości stanowi odszkodowanie w ścisłym znaczeniu tego słowa i może być przedmiotem dochodzenia, zarówno w drodze karnej, jak cywilnej. Odszkodowanie to kodeks przewiduje alternatywnie, bądź w postaci zwrotu właścicielowi lasu samego drzewa, bądź w postaci zasądzenia jego wartości i żadnej z tych postaci ustawa nie nadaje pierwszeństwa. (S. N. 31/19).

ART. 8.

(1) W razie zbiegu przestępstw, podlegających amnestji, sąd stosuje amnestję do kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa,

Amnestja 1936 r.

poczem orzeka karę łączną według zasad ogólnych.

(2) W razie zbiegu przestępstwa, podlegającego amnestji z przestępstwem amnestji niepodlegającym, sąd nie stosuje amnestji do poszczególnych zbiegających się przestępstw, lecz może karę łączną złagodzić według słusznego uznania.

(3) Jeżeli w przypadku, wymienionym w ust. (1) lub (2), sąd orzekał na podstawie ustawy karnej z 1852 r. o zastosowaniu amnestji rozstrzyga przestępstwo zagrożone najsurowszą karą.

(4) Przepisy ust. (1) i (2) nie wyłączają możności umorzenia postępowania co do poszczególnych zbiegających się przestępstw, które podlegają amnestji.

1. Kodeks Karny z 1932 r. w wypadku zbiegu przestępstw, t. zn. powstającej aktualnie potrzeby wymierzenia kary łącznej za dwa lub więcej działań odrębnych, popełnionych przez sprawcę, z których każde stanowi samoistne przestępstwo, poszedł drogą pośrednią, oscylującą pomiędzy zasadą absorbcji, t. j. pochłanianiem kar, a zasadą kumu-

Amnestja 1936 r.

lacji, t. j. zasadą dodawania poszczególnych, wymierzonych kar. Kodeks Karny obow. pozostawia sędziemu wyrokującemu całkowitą swobodę w ocenie konkretnego przypadku i istniejącej potrzeby samego rozmiaru represji karnej, w razie zbiegu przestępstw. Rozmaitość życia sprzeciwia się tworzeniu reguł mało elastycznych i dlatego w granicach między zasadą absorbcji i zasadą kumulacji, sędzia znajdzie właściwy i celowy wymiar kary, objęty wyrokiem łącznym. — W art. 31 K. K. prawodawca wskazuje nowy wymiar ustawowy przez konstrukcję nowego minimum i nowego maximum. Nowe minimum, to kara najwyższa z wymierzonych. Nowe maximum, to suma kar orzeczonych, najwyższy wymiar ustawowy za przestępstwo zagrożone karą najsurowszą, zwiększony o 50 proc. i najwyższy wymiar ustawowy danego rodzaju kary. W uzasadnieniu Komisji Kodyfikacyjnej mieści się wskazanie postępowania w wypadku wymierzenia kary łącznej przy zbiegu przestępstw. Dla uzyskania przejrzystości, należy przedewszystkiem wymierzyć karę osobno za każde przestępstwo, spowodu których toczyła się rozprawa, następnie przystąpić do wymierzenia kary łącznej, opartej na tych karach poszczególnych. (Por. Makowski Kodeks Karny 1932 str. 120 n.,

Amnestja 1936 r.

Makarewicz, Kodeks Karny str. 86 n. Mot. Kom. Kod. T. V. z. 3 str. 46 i n.).

2. Potrzeba wydania wyroku łącznego może mieć miejsce nie tylko w razie zbiegu przestępstw, objętych jednym postępowaniem sądowym, ale również w wypadku, gdy w stosunku do sprawcy zapadły prawomocne wyroki w odrębnych postępowaniach sądowych. — Zasady postępowania w tych wypadkach wyraża art. 35 K. K. i 32 KPK.

3. Art. 8 Amnestji w sposób jasny i przejrzysty rozstrzyga wszelkie możliwe wypadki stosowania amnestji, w razie zbiegu przestępstw i orzekania kary łącznej. Doświadczenia lat ubiegłych i bogate orzecznictwo w tej materji, pozwoliły na redakcję przepisu, nie budzącego już w treści swojej i w praktycznym stosowaniu wątpliwości.

Wedle ust. 1 art. 8 w razie zbiegu przestępstw, z których każde podlega amnestji, sąd zastosuje jej przepisy do każdej z orzeczonych oddzielnie kar, poczem dopiero wymierzy karę łączną wedle zasad, wskazanych w art. 31 i n. K. K. — Jeżeli np. oskarżony skazany został za oszustwo na dwa lata więzienia (art. 264), za znieważenie osoby urzędowej na jeden rok więzienia (art. 132) i za ukrycie dokumentu na 8 miesięcy więzienia (art. 189), Sąd, o ile zastosowanie mieć będą

Amnestja 1936 r.

przepisy art. 3 amnestji, złagodzi karę z art. 264 do 1 roku, z art. 132 do 6 miesięcy więzienia i z art. 189 do 4 miesięcy więzienia, poczem przystąpi do orzeczenia kary łącznej, która nie może być niższą od 1 roku więzienia i nie może być wyższą od 1 roku i 10 miesięcy, pozostałe dwa maxima, przewidziane w art. 31 § 2 K. K., odpadają.

Art. 8 p. 2 (budzący w praktyce w analogicznych wypadkach najwięcej wątpliwości) omawia przypadki zbiegu przestępstw, z których niektóre tylko podlegają dobrodziejstwu amnestji. W takim przypadku Sąd nie stosuje amnestji wogóle, a więc orzeka w stosunku do każdego czynu w granicach normalnego wymiaru kary za czyn tej przewidzianej, poczem przystępuje do orzekania o karze łącznej, którą może złagodzić wedle swojego uznania. Ustawa używa zwrotu, że s ą d m o ż e karę łączną złagodzić w e d ł u g s ł u s z n e g o u z n a n i a. Złagodzenie kary jest więc pozostawione całkowicie swobodnemu uznaniu sądu. Niema więc przepis charakteru quasi obligatoryjnego, jak to miało np. miejsce w art. 7 Rozp. Pr. o amnestji z r. 1932, natomiast zawiera dodatek o słusznym uznaniu, co zdaje się wskazywać, że właśnie względy słuszności, w każdej konkretnej sprawie

Amnestja 1936 r.

nakażą sądowi stosować przepisy o łagodzeniu kary.

Przepis art. 8 p. 4 odgrywać może rolę dwójką. Może on zarówno urzeczywistniać cel praktyczny, mianowicie uproszczenia postępowania, przez umorzenie poszczególnych zbiegających się przestępstw, co do których zaistnieją warunki przewidziane w art. 2, względnie, jeżeli chodzi o grupy przestępstw z art. 3 lub 4, a okoliczności przypadku odpowiadają warunkom art. 10 p. 1; może też stanowić dobrodziejstwo dla oskarżonego, który w wypadku orzeczenia kary łącznej wedle zasad p. 2 art. 8, nie zawsze mógłby liczyć na złagodzenie przez sąd kary łącznej.

Art. 8 p. 4 używa formy nieokreślonej, wedle której można umorzyć postępowanie w stosunku do poszczególnych zbiegających się czynów, z których każdy podlega amnestji. Stąd należy wnosić, że jeśli chodzi o przypadki z art. 10, inicjatywa może wyjść od prokuratora lub oskarżonego, kwestja zaś celowości umorzenia, leży w sferze swobodnej sędziowskiej decyzji.

4. W praktyce może powstać kwestja stosowania amnestji w przypadku wydania wyroku łącznego wedle zasad art. 35 K. K. w trybie art. 32 KPK. — Jeżeli kwestja wydania wyroku łącznego wypłynie po dacie

Amnestja 1936 r.

ogłoszenia amnestji, Sąd postąpi wedle zasad wskazanych w art. 31 i n. K.K., przy uwzględnieniu oczywiście wytycznych art. 8 amnestji. Postępowanie przytoczone, mieć będzie również miejsce w instancji odwoławczej, jeżeli dwa odrębne czyny, ujęte w dwie odrębne sprawy, zejdą się w tej instancji. Sąd je rozpozna jednocześnie i postąpi wedle art. 31 K. K. Za takim postępowaniem przemawiają względy ekonomiki procesowej, gdyż odpadnie potrzeba ponownej rozprawy nad karą łączną. (Patrz Peiper, Kodeks Karny r. 1935 str. 125). — Bardziej natomiast skomplikowany jest wypadek, gdy został już orzeczony wyrok łączny i skierowany do wykonania, a czyny objęte tym łącznym wyrokiem podlegały dobrodziejstwu amnestji. Ponieważ amnestja nie stosuje się do kary łącznej, zaś art. 8 p. 1 używa zwrotu o karach wymierzonych, a więc nie określa terminu ich orzeczenia, przeto wytworzy się sytuacja, że wyrok prawomocny będzie przedmiotem ponownego sądowego rozpoznania, w zakresie kary, orzeczonej za każdy ze zbiegających się czynów. Przypadek taki ma niewątpliwie na myśli art. 15 p. 2 amnestji. Zastosowanie amnestji następuje w drodze postanowienia sądu, a więc nie jak w przypadku normalnego orzekania o wyroku łącznym na rozprawie (por.

Amnestja 1936 r.

art. 48 kpk.). Od postanowienia sądu, zapadłego w trybie art. 15 p. 2, służy zażalenie do jednej bezpośrednio wyższej instancji (art. 16 amnestji). — Analogiczny tryb postępowania mieć będzie miejsce w przypadku art. 8 p. 2, z tem, że sąd postanowieniem może złagodzić karę łączną, względnie jej złagodzenia odmówić.

O ile nawet oskarżony odbył już karę za jedno ze zbiegających się przestępstw, niema przeszkód do orzeczenia kary łącznej, wedle zasad art. 8 amnestji i art. 35 K. K. (por. Orzeczenie S. N. 280/35).

5. Ust. (3) art. 8 wprowadza zastrzeżenie odnośnie stosowania amnestji w przypadkach ust. (1) i (2), gdy sąd orzekał na mocy powszechnej ustawy karnej z 1852 r. obowiązującej do 1 września 1932 r. na obszarze Cieszyna oraz Małopolski. Wedle § 34, 35, 44 a i b, 263 i 267 ustawy, prawodawca hołdował zasadzie pochłonięcia kar, przy orzekaniu kary łącznej wrazie zbiegu przestępstw. W myśl tych przepisów, Sędzia ma w każdym przypadku zbiegu przestępstw (jednoczynowym lub wieloczynowym, jednorodnym lub różnorodnym), orzec karę tylko za jedno z nich, a mianowicie za to, które jest wedle ustawy zagrożone najsurowszą karą. Inne czyny sędzia powinien przyjąć jako okoliczność obciąż-

Amnestja 1936 r.

zającą i w związku z tem podnieść karę za czyn najsurowiej zagrożony, jednakże nie wolno mu nigdy przekroczyć najwyższego ustawowego wymiaru kary. Na tle amnestji, jej stosowanie zależne będzie w każdym z opisanych wypadków od tego, czy przestępstwo obłożone najsurowszą karą amnestji podlega, a następnie dopiero zastosowanie amnestji obejmie karę wymierzoną za czyn zagrożony najsurowszą ustawową karą (por. Krzymuski, Wykład Prawa Karnego, t. II, str. 205n).

1. Przepis o darowaniu, względnie łagodzeniu kary odnosi się do kar definitywnie orzeczonych przez sąd, a stosowanie nadzwyczajnego łagodzenia kary w stosunku pozostałej do odcierpienia kary, już po zastosowaniu amnestji, nie jest dopuszczalne. (II 180/32).

2. Ustawa o amnestji tylko tak rozumiana być może, że ustawodawca właśnie wykluczyć chciał stan tego rodzaju, by nastąpiło podwójne złagodzenie kary (kar poszczególnych i łącznej), w szczególności zmierział do tego, by sprawca, który zasłużył na kilka kar pozbawienia wolności nie wyżej ponad 3 miesiące (wedle amnestji 1935 — 6 miesięcy, przyp. wyd.), nie wyszedł bez kary, lecz by korzystał jedynie ze złagodzenia kary łącznej według słusznego uznania sędziego. (Izba V K. 650/28).

3. Przestępstwo ciągłe, o ile ukończone zostało po dacie, do której stosuje się amnestja, nie ulega amne-

Amnestja 1936 r.

stji, niezależnie od tego, że pewne ogniwa tego przestępstwa zostały popełnione przed tą datą (II 83/74)¹⁾.

4. Czyn ciągły, popełniony częściowo po dacie, do której stosuje się amnestja, nie podlega amnestji (10/33)²⁾.

ART. 9.

W razie zajścia warunków do zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary, darowanej na mocy niniejszej amnestji, sąd zarządzi utrzymanie w rejestrach karnych wpisu o skazaniu.

Warunkowe zawieszenie kary nie stoi na przeszkodzie do zastosowania amnestji. Niema bowiem powodu, dla którego ustawodawca miałby traktować gorzej skazanych z warunkowym zawieszeniem kary od skazanych bezwarunkowo. Z drugiej strony wszakże skazani z warunkowym zawieszeniem kary, nie powinni korzystać z większych przywilejów niż skazani bezwarunkowo, jeżeli zaszły warunki do zarządzenia wykonania orzeczonej kary, a wykonanie to nie jest możliwe spowodu amnestji. Ponieważ darowanie kary na mocy amnestji, nie pociąga za so-

---

¹⁾ W oryginale orzeczenia mowa jest o dacie 1 września 1932.

²⁾ W oryginale orzeczenia mowa jest o dacie 3 maja 1928.

Amnestja 1936 r.

bą usunięcia z rejestru skazanych wpisu o skazaniu, gdy chodzi o skazanych bezwarunkowo — tę samą zasadę należało urzeczywistnić w stosunku do skazanych z warunkowem zawieszeniem kary, darowanej na mocy amnestji, o ileby w braku amnestji, zaszły warunki do jej wykonania. W braku tego przepisu karta karna skazanego z warunkowem zawieszeniem kary, uległaby automatycznemu usunięciu z rejestru skazanych na mocy art. 64 K. K.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 6).

1. Przepis art. 9 urzeczywistnia postulat sprawiedliwego i bezstronnego traktowania zarówno skazanych z warunkowem zawieszeniem kary, jak też z pominięciem dobrodziejstwa art. 61 K. K. Osoby skazane z zawieszeniem wykonania kary, korzystają z amnestji narówni ze skazanymi bezwarunkowo. Jednakże mogą powstać warunki, gdy skazany z zawieszeniem wykonania kary zawiódł pokładane w nim nadzieje, jakimi kierował się sąd, stosując przepis art. 61 K. K. i popełnił nowe przestępstwo, z tych samych pobudek lub tego samego rodzaju co poprzednie (art. 63 K. K.), a tem samem kara zawieszona powinna być wykonana. Jeżeli jednak na przeskodzie stanie amnestja, nie może czyn oskarżonego pozostać bez żadnych śladów i jak wyrażają się motywy rządowe, nie mo-

Amnestja 1936 r.

że być bardziej uprzywilejowany od skazanego bezwarunkowo. Dlatego sąd zarządzi utrzymanie w mocy wpisu do rejestru skazanych, któryby w braku takiego zarządzenia uległ wykreśleniu.

2. Uzasadnienie rządowe powołuje się w tym wypadku na art. 64 K. K. Powołanie się takie jest błędne, albowiem z treści przepisu okoliczność cytowana zupełnie nie wynika. Z poszczególnych przepisów K. K. o uznaniu przestępstwa za niebyłe spowodu jego zatarcia, wspomina art. 90 § 4, nie wspominają o tem natomiast, ani art. 64, ani pokrewne art. 73 § 4 i 75 § 4. Można tylko logicznie domniemywać, że uznanie skazania za niebyłe pociąga za sobą w myśl art. 64, wykreślenie z rejestru skazanych wpisu o skazaniu i brak wzmianki w przepisie, tłumaczyć przeoczeniem prawodawcy. — Natomiast wykreślenie z rejestru skazanych osób, co do których nastąpiło warunkowe zawieszenie kary, następuje na mocy § 12 Rozp. Min. Spraw. z dn. 25 maja 1934 r. (Dz. U. poz. 478 o rejestrze skazanych), który m. in. przewiduje, że karty karne mają być usuwane także w przypadku art. 64, 73 § 4 i 75 § 4. (Por. też S. N. 2/34).

3. W przypadku, gdy zrodzą się warunki przewidziane w art. 9 amnestji, skazany nie

Amnestja 1936 r.

może wobec władz zataić w przyszłości poprzedniego skazania, ani też twierdzić, że za dane przestępstwo nie był skazany. Nie odzyskuje też on tych wszystkich praw, których odzyskanie wypływa z art. 64 K. K.

ART. 10.

(1) Sąd może postępowania nie wszczynać lub postępowanie wszczęte umorzyć, jeżeli według okoliczności danego przypadku, należałoby wymierzyć karę w rozmiarze takim, że podlegałaby darowaniu z mocy przepisu art. 3 pkt. 1) lub art. 4 pkt. 1) niniejszej ustawy.

(2) Zaniechanie lub umorzenie postępowania toczącego się z urzędu, nastąpić może tylko na podstawie wniosku prokuratora; w sprawach należących do właściwości sądów grodzkich, uprawniony do złożenia wniosku jest prokurator okręgowy, w sprawach zaś, należących do właściwości wojсковych sądów rejonowych — oficer sądowy.

Aby oszczędzić władzom wymiaru sprawiedliwości niepotrzebnego trudu przeprowadzenia całego postępowania w tych sprawach, w któ-

Amnestja 1936 r.

rych kara i tak podlegałaby w całości darowaniu na mocy art. 3, 4 lub 5-go — projekt przewiduje możliwość natychmiastowego zaniechania lub umorzenia postępowania (art. 10). W takim przypadku nastąpić musi jednak uzgodnienie poglądów tak czynnika oskarżającego jak i sądzącego, co do rozmiarów grożącej kary, jeżeli takiej zgody nie będzie postępowanie musi być przeprowadzone a ostateczny rezultat tego postępowania t. j. orzeczona kara zadecyduje o zastosowaniu amnestji.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 6, pkt. 10).

Do § 1:

1. Przepis niniejszego artykułu jest szczególnym rodzajem uprawnień Sądu i Prokuratora w ramach ustawy amnestyjnej, który upoważnia te organy wymiaru sprawiedliwości do stosowania prawa łaski poza granicami, wskazanymi w przepisach amnestji o puszczeniu w niepamięć, lub o darowaniu względnie złagodzeniu orzeczonej kary. Przepis ten jest swoistym rodzajem abolicji, ulegalizowanej przez ustawę amnestyjną i powierzonym do stosowania w ramach swobodnego uznania Sądu i Prokuratora, przy zachowaniu wskazanych jedynie w treści artykułu form postępowania.

Amnestja 1936 r.

Przepis przyjmuje, jako podstawę zastosowania domniemanie, wynikające z okoliczności konkretnej sprawy, że w wypadku jej rozpoznania, orzeczona kara zasadnicza, uległaby darowaniu w całości, t. zn. rozmiarem swoim nie przekroczyłaby granic, wskazanych w art. 3 pkt. 1 i art. 4 pkt. 1 amnestji. Jeśli tylko takie domniemanie istnieje — formalnie brak jest dalszych przeszkód do orzekania w powołanym trybie. W stosowaniu przepisu tkwi cel praktyczny, a mianowicie względy ekonomiki procesowej, uniknięcie zbędnych kosztów postępowania i t. p.

Ustawa nie mówi nigdzie o tem, co przez okoliczności danego przypadku należy rozumieć, a także czy istnieją jakieś obiektywne kryteria ich określenia. Mogą więc okoliczności te wypływać bądź z treści samej skargi np. pokrzywdzonego, bądź z wyników dochodzenia lub śledztwa, bądź nawet z wyników rozpoznanej przez sąd pierwszej instancji sprawy.

2. Jedynym uprawnionym organem do orzekania w trybie art. 10, jest Sąd. Granica przewidywanego wymiaru kary dotyczyć może zarówno kary aresztu, jak też kary więzienia. Granice wymiaru kary, przewidziane za dany czyn w ustawie, są bez zasadniczego znaczenia przy stosowaniu przepisy art. 10.

Amnestja 1936 r.

(jeżeli granica najniższa kary ustawowej nie przekracza miesięcy sześciu przy karze więzienia). Jedyną bowiem przesłanką negatywną, w rozumieniu prawa materialnego, może być wyłączenie danego przestępstwa spod ogólnego dobrodziejstwa amnestji. Jeżeli sprawa została zakończona wyrokiem skazującym w instancji niższej, to w tym również wypadku sąd wyższy może zastosować przepis art. 10 i postępowanie umorzyć. Istota bowiem zagadnienia tkwi w okolicznościach danego przypadku, których ocena pozostawiona jest władzy dyskrecjonalnej właściwych organów. Dlatego też, jeśli nawet Sąd a quo wymierzył karę wyższą, sąd odwoławczy może przepis art. 10 zastosować, jeśli tylko będzie przewidywał, że wymiar kary, jakiby zastosował, nie przekroczy granic, wskazanych w art. 10 p. 1 amnestji.

3. Art. 10 nie wprowadza żadnych ograniczeń w określeniu sądu, właściwego do orzekania w tym trybie. Z powyższego więc wynika, że uprawnienia te przysługują zarówno sędziemu śledczemu, jak też sądowi pierwszej i drugiej instancji. Różnica postępowania tkwić będzie jedynie w tem, że sąd drugiej instancji może umorzyć postępowanie toczące się, gdy natomiast sąd pierwszej instancji i sędzia śledczy może wogóle postępowania

Amnestja 1936 r.

nie wszczynać. — Natomiast wydaje się rzeczą wątpliwą, czy przepis art. 10 może być stosowany w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Zgodnie z art. 535 kpk. Sąd Najwyższy władny jest w wypadkach wskazanych w art. 516 lit. a, b i c umorzyć postępowanie, przyczem jak wiadomo pkt. c art. 516 przewiduje wypadki zaistnienia przyczyn, powodujących umorzenie postępowania w myśl art. 3 kpk. — Umorzenie sprawy spowodu amnestji, jak to przewiduje m. in. art. 3 kpk., może mieć miejsce, gdy chodzi o wypadki puszczenia w niepamięć i przebaczenia wskazanych w ustawie przestępstw. Zastosowanie amnestji następuje bez udziału i ponad wolą zainteresowanej osoby, z mocy samego prawa. Przepis art. 10 jest przepisem, opartym na swobodnym uznaniu sądu, a co najważniejsze, na merytorycznej ocenie okoliczności samej sprawy, uzasadniającej zastosowanie kary zasadniczej w granicach zakreślonych w ustawie, co w każdym razie usuwa się spod oceny instancji kasacyjnej.

4. Zastosowanie przez Sąd w każdym konkretnym wypadku przepisu art. 10, jest pozostawione całkowicie dyskrecjonanej władzy Sądu. Wynika to wyraźnie ze zwrotu, że „sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wszczynać”. Korzystanie z przepisu

Amnestja 1936 r.

art. 10 jest więc prawem, lecz nie obowiązkiem sądu.

Do § 2:

5. Organem uprawnionym do wydawania postanowień w trybie p. 1 art. 10, jest Sąd. Jednakże w obu przypadkach, a więc zarówno niewszczywania postępowania, jak też jego umorzenia, postanowienie sądu musi być poprzedzone wnioskiem prokuratora.

Postanowienie o niewszczywaniu postępowania lub o jego umorzeniu zapaść może na niejawnym posiedzeniu sądu, postanowienie o umorzeniu — również na posiedzeniu publicznem.

6. Wedle brzmienia p. 2 art. 10, dla niewszczywania lub umorzenia postępowania we wszystkich sądach, prócz grodzkiego, wymagany jest wniosek prokuratora. Ponieważ przepis nie wspomina, czy ma nim być wyłącznie prokurator sądu tej instancji, przed którą się postępowanie toczy, względnie sprawa ma być wszczęta, należałoby wnosić, że może nim być prokurator okręgowy lub apelacyjny, jeśli zaś chodzi w szczególności o posiedzenie niejawne lub rozprawę, zgodnie z zasadą jedności prokuratury — oskarżyciel publiczny, biorący udział w posiedzeniu. — Natomiast w postępowaniu przed sądem grodzkim postępowanie może być nie

Amnestja 1936 r.

wszczynane, względnie umorzone tylko na wniosek prokuratora okręgowego. Przepis ten jest wynikiem treści art. 58 kpk., bowiem w zasadzie prokurator sam nie działa przed sądem grodzkim, ani też nie bierze udziału w posiedzeniach niejawnych sądu grodzkiego (art. 49 § 1 kpk.). Sąd grodzki nie jest jednakże związany wnioskiem złożonym mu w tej mierze, ponieważ ostateczna decyzja zastosowania dobrodziejstwa p. 1 art. 10 należy do Sądu i leży w sferze swobodnego sędziowskiego uznania.

Z chwilą gdy Sąd grodzki, po uzyskaniu zgody prokuratora okręgowego, umorzył postępowanie w trybie p. 1 art. 10, ustają równocześnie prawa pokrzywdzonego, jako strony w procesie, samodzielnego popierania oskarżenia. Innymi słowami wyrażając ten pogląd należy stwierdzić, że wola pokrzywdzonego na kwestję zastosowania abolicji, przewidzianej w art. 10 ustawy amnestyjnej, żadnego wpływu nie posiada. — Pogląd ten wynika z art. 12 amnestji, który wyliczając taksatywnie wypadki, przy których zaniechanie lub umorzenie toczącego się postępowania jest wyłączone, nie wymienia wśród nich wypadku, gdy w sprawie ściąganej w zasadzie w trybie oskarżenia publicznego, obok oskarżyciela publicznego lub zamiast niego, występował

Amnestja 1936 r.

pokrzywdzony (por. art. 67 kpk.). Ponieważ ustawa amnestyjna jest przepisem wyjątkowym, nie można stosować do niewyliczonych przez nią przypadków wykładni rozszerzającej. — Ponadto należy zauważyć, że samodzielne prawa oskarżycielskie pokrzywdzonego w postępowaniu przed sądem grodzkim trwają jedynie w wypadku, gdy oskarżyciel bądź odmówił ścigania, bądź od wszczętego odstąpił. Natomiast, o ile Sąd np. w myśl art. 458 kpk. postępowanie w sprawie umorzył, pokrzywdzony może jedynie wnieść zażalenie w trybie art. 465 kpk. na postanowienie zamykające drogę do wydania wyroku, ale nie może przymusić sądu do orzekania na zasadzie wyrażonej przez niego woli ścigania. — Tembardziej w razie zastosowania art. 10 ustawy amnestyjnej przez Sąd, przepisu wyjątkowego i stwarzającego dobrodziejstwo władzy publicznej, nie może pokrzywdzony przez fakt oskarżenia spowodować rozpoznania sprawy.

Przytoczony przypadek, eliminowania woli pokrzywdzonego przy stosowaniu art. 10 ustawy amnestyjnej, niema jednakże zastosowania wówczas, gdy postępowanie zostaje wszczęte na wniosek (patrz niżej art. 12).

7. W wypadku zastosowania art. 10 p. 1, o ile w sprawie uczestniczył powód cywilny,

Amnestja 1936 r.

kwestja jego zgody lub jej braku, jest bez znaczenia przy wydawaniu przez sąd postanowienia. Wrazie przeto umorzenia postępowania, względnie jego niewszczywania, sąd pozostawia zgłoszone powództwo cywilne bez rozpoznania i uchyla, o ile miało miejsce, udzielone zabezpieczenie.

Taki bieg rzeczy wynika z akcesoryjnego charakteru powództwa cywilnego w postępowaniu karnem i z jego roli podrzędnej, jaka mu jest w tym procesie wyznaczona. Pozostawienie powództwa cywilnego bez rozpoznania, nie zamyka stronie drogi do wydania wyroku przed sądem cywilnym, w zasadzie właściwym do orzekania o roszczeniach prywatno-prawnych. — Byt powództwa cywilnego w sprawach ściganych w trybie oskarżenia publicznego, jest zawsze zależny od bytu samego oskarżenia. Skoro więc oskarżenia nie wszczęto, a wszczęte umorzono, ustają dodatnie przesłanki procesowe, warunkujące uprawnienia powoda cywilnego w procesie karnym. (por. art. 371 kpk.).

8. Tryb postępowania wedle treści przepisu art. 10 wskazuje, że kwestja oceny, czy ewentualna kara zasadnicza w konkretnym przypadku, nie przekroczyłaby sześciu miesięcy, względnie lat 2, przekazana jest prokuratorowi i sądowi. Wynika to z samodziel-

Amnestja 1936 r.

nych uprawnień prokuratora zgłaszania wniosku, przy przewidywaniu ewentualnego rozmiaru kary. Przepis więc wyposaża prokuratora w rodzaj sędziowskich atrybucji. Sąd zaś, chociaż orzekać może wyłącznie na mocy wniosku prokuratora, jednakże nawet mimo takiego wniosku ma zupełną swobodę ostatecznej decyzji o zastosowaniu dobrodziejstwa art. 10.

9. Umorzenie postępowania lub zaniechanie ścigania skutkuje za sobą unicestwienie wszelkich związanych z postępowaniem skutków. Nie znaczy to jednak, ażeby w razie ponownej przestępnej działalności osoby, która skorzystała z dobrodziejstwa art. 10, Sąd nie był władny przyjąć tej okoliczności jako przesłankę obciążającą przy wyrokowaniu. Jako wentyl bezpieczeństwa dla osoby, niepragnącej korzystać z prawa łaski, wskazanego w art. 10, prawodawca stworzył prawo skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego (p. niżej art. 11).

10. W razie zastosowania przez Sąd przepisu art. 10, może się nasunąć kwestja jednoczesnego zdecydowania w kwestji dowodów rzeczowych, względnie przedmiotów, uzyskanych zapomocą przestępstwa. — Kwestje powyższe Sąd rozstrzygnąć powinien w trybie art. 163 lub też art. 372 kpk. Jeżeli przeto

Amnestja 1936 r.

nie istnieje żadna wątpliwość, co do osoby lub praw właściciela rzeczy, sąd zwróci je pokrzywdzonemu, jeżeli natomiast prawa te okażą się sporne, sąd odeśle strony na drogę postępowania cywilnego, a przedmioty same odda na przechowanie sądowe lub osobie godnej zaufania. (por. art. 152 kpk.). Sędzia grodzki podstawę prawną do takiego rozstrzygnięcia znajdzie w art. 250 kpk., sędzia śledczy — w art. 276 kpk. — Przepisy powyższe nie dotyczą oczywiście konfiskaty (przepadku), która jest karą dodatkową i nie jest objęta amnestją.

11. Spod działania przepisów p. 1 i 2 art. 10 wyłączono przypadki objęte art. 60 K. K.

W wypadku więc recydywy, wystarczającym argumentem dla odrzucenia dobrodziejstwa art. 10 będzie fakt uprzedniej karalności za czyn z tych samych wypływający pobudek, lub należący do tego samego rodzaju jak czyn obecnie rozpoznawany wedle zasad art. 60 K. K., w wypadkach pozostałych zasada wyrażona w p. 1. art. 10 niema charakteru bezwzględnego, lecz ocena istnienia przeskód do stosowania przepisu art. 10 pozostawiona jest uznaniu prokuratora, jako wnioskodawcy i sądu, ostatecznie rozstrzygającego o abolicji.

Amnestja 1936 r.

1. Umorzenie postępowania na podstawie aktu amnestyjnego nie wymaga według ustawy postaci wyroku, zaczem w myśl art. 3 i 47 § 1 kpk oraz art. 3 § 2 Rozp. o amnestji z dn. 21.X.32 zapaść winno w formie postanowienia, od którego służy stronie w trybie art. 463 kpk. zażalenie. Zasadnie Sąd Apelacyjny odmówił stronie przyjęcia zapowiedzenia kasacji i nie zarządził doręczenie jej postanowienia umarzającego, gdyż na postanowienie to należało złożyć zażalenie, nie czekając w myśl art. 223 kpk. na doręczenie go stronie (II 4 K 29/33).

2. Umorzenie postępowania przez Sąd II instancji, przy jednoczesnem zatwierdzeniu skazującego wyroku, jest niedopuszczalne zarówno w myśl art. 3 kpk., jak i rozporządzenia o amnestji. (II 2 K 1329/33).

3. Skoro postępowanie karne należało z mocy amnestji umorzyć, powództwo cywilne powinno być pozostawione bez rozpoznania. (II 2 K 74/33).

4. Umorzenie postępowania karnego od woli pokrzywdzonego, jako oskarżyciela posiłkowego, nie zależy. (II 1 K 1408/32).

ART. 11.

(1.) Umorzenie postępowania sądowego na podstawie przepisów niniejszej ustawy będzie uchylone, jeżeli osoba, przeciwko której postępowanie toczyło się oświadczy w terminie zawitym czternastodniowym od zawi-

Amnestja 1936 r.

domienia o umorzeniu, że żąda przeprowadzenia postępowania.

(2.) Przepis ust. 1 nie dotyczy spraw, należących do właściwości władz administracyjnych.

Oskarżony, w stosunku do którego umorzono postępowanie na zasadzie art. 10, może mieć interes w wykazaniu swojej niewinności. Aby oskarżonemu nie zamykać drogi do pełnej rehabilitacji — projekt daje mu prawo domagania się, aby proces został przeprowadzony do końca.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 6).

1. W interesie osoby, przeciwko której toczyło się postępowanie karne, może leżeć jego przeprowadzenie, aż do rozprawy włącznie i zakończenie jej wyrokiem. — Prawodawca nie wnika jakie mogą być pobudki tego żądania, dając osobie zainteresowanej całkowitą pod tym względem swobodę. Skorzystanie bowiem z przepisu art. 10 jest prawem, a nie obowiązkiem zainteresowanego. Przepis sam przez się nie amnestjonuje przestępstwa z uwagi na okoliczności miarodajne np. przy przepisie art. 2 § 1 i 2, lecz wychodzi z założenia, że w okolicznościach danej sprawy czyn powinienby ulec karze grzywny lub pozbawienia wolności do miesięcy sześciu,

Amnestja 1936 r.

względnie karze pozbawienia wolności do lat dwóch (art. 4 pkt. 1), a więc tem samem, w wypadku umorzenia postępowania, stwarza jakby stan pozostawienia w podejrzeniu, co nie jest równoznaczne ze stwierdzeniem winy lub niewinności zainteresowanej osoby.

2. Sąd jest obowiązany zawiadomić zainteresowaną osobę o umorzeniu postępowania i od tej daty, służy jej, w terminie 14-dniowym, prawo zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie postępowania. — Zawiadomienie to musi być doręczone do rąk tej osoby i nie można będzie uznać za prawidłowe, doręczenie zawiadomienia do rąk obrońcy, o ile w toku umorzonego postępowania z pomocy jego korzystała. — Natomiast nie istnieje żadna już przeszkoda, ażeby w następstwie osoba ta, sama, lub przez obrońcę do tej czynności upoważnionego, zgłosiła żądanie przeprowadzenia postępowania. — Przy doręczaniu postanowień o umorzeniu postępowania, należy stosować przepisy art. 52 i 195 i n. kpk.

3. Obliczenie terminu 14-dniowego następuje wedle ogólnych zasad, wyrażonych w art. 218 — 220 kpk. — O ile doręczenie nastąpiło przez urząd pocztowo-telegraficzny o dacie doręczenia rozstrzyga data wypisana przez adresata, nie zaś data urzędu, znajdujaca się na zwrotnem poświadczeniu odbioru.

Amnestja 1936 r.

Termin czternastodniowy jest zawity, t. zn. czynność uskuteczniiona po upływie jego jest z mocy prawa nieważną. Przez nadanie terminowi dla złożenia oświadczenia charakteru nieprzekraczalnego, usunął prawodawca wątpliwość, jaką w tym względzie nasuwał w amnestji z 1932 r. analogiczny przepis.

4. Żądanie uchylenia umarzającego postanowienia, dotyczyć może tylko postępowania sądowego. Wynika to zarówno z treści art. 10, który atrybucje umorzenia przekazuje tylko sądowi, jak również z tekstu art. 11, który wspomina o uchyleniu umorzonego postępowania sądowego, toczącego się przeciwko zainteresowanej osobie. — Zgodnie z przyjętą wykładnią terminu sąd, o uchyleniu umorzonego postępowania stanowić będzie ten sąd, przed którym postępowanie się toczyło. Będzie to więc zarówno sąd grodzki, jak też okręgowy lub odwoławczy, jak wreszcie sędzia śledczy, a w postępowaniu karno-wojskowym — także sąd rejonowy. Postanowienie uchylające zapadnie na posiedzeniu niejawnem (por. art. 49 kpk.). Jeżeli postępowanie nie było wszczęte lub też nie został wniesiony akt oskarżenia, Sąd skieruje sprawę do właściwego oskarżyciela publicznego do dalszego urzędowania. — Jeżeli toczyło się śledztwo, będzie kontynuowane dalej, lub

Amnestja 1936 r.

skierowane do prokuratora w trybie art. 277 i 278 kpk. — Jednakże nawet uchylenie postanowienia umarzającego w trybie art. 11, nie przecina możliwości umorzenia postępowania, wedle zasad ogólnych postępowania karnego.

5. W razie rozpoznania sprawy, wskutek nieskorzystania, przez osobę uprawnioną, z dobrodziejstwa art. 10, niema przeszkód do późniejszego stosowania przepisów, w wypadku skazującego wyroku, o darowaniu lub łagodzeniu orzeczonej kary na mocy amnestji.— Z treści bowiem art. 10 wynika, że uprawnienia zawarte w nim, dotyczą tylko stadjum poprzedzającego wydanie wyroku, a nie stadjum, w którym nastąpiło rozstrzygnięcie sądowe pod postacią wyroku.

6. Spod działania niniejszego przepisu wyłączone jest postępowanie, toczące się przed władzami administracyjnymi, co również wynika z samego trybu postępowania, toczącego się przed władzami sądowymi, a nadto z tej okoliczności, że władze administracyjne są właściwe do rozpoznawania wykroczeń, które w myśl art. 2 amnestji puszcza się w niepamięć i przebacza, a więc tem samem nie mogą powstać okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 10, względnie żądania wyływającego z art. 11 amnestji. — Jeżeli na skutek

Amnestja 1936 r.

żądania skierowanego w trybie art. 640 kpk. sprawa znalazła się w postępowaniu sądowym, również nastąpi umorzenie, niezależnie od woli zainteresowanego, co wynika nietylko z charakteru przestępstwa, które jest wykroczeniem, ale też z przepisu art. 10, który przez powołanie się na art. 3 i 4 wyraźnie wskazuje, że stosuje się on do zbrodni i występków, a nie do wykroczeń lub też do czynów objętych ustawami specjalnymi, a wymienionych w art. 2 amnestji.

1. Doręczenie zawiadomienia o umorzeniu postępowania na zasadzie amnestji, ma nastąpić do rąk oskarżonego, a nie jego obrońcy, który nie może przyjmować w jego imieniu zawiadomień, od których liczy się oskarżonemu termin, chyba że ustawa stanowi wyjątkowo inaczej (np. art. 378 § 3 kpk.). Nie może bowiem obrońca, który służy tylko do pomocy oskarżonemu, sam decydować o tem, czy należy ządać przeprowadzenia postępowania. Natomiast zlecenie udzielone obrońcy po umorzeniu sprawy, by oświadczył sądowi powziętą przez samego oskarżonego wolę przeprowadzenia postępowania, jest możliwe. (II 4 k. 880/33) *).

---

*) Teza wypowiedziana w tem orzeczeniu przez Sąd Najwyższy wydaje się b. wątpliwą. Patrz w tym względzie A. Mogilnicki Gazeta Sądowa Warszawska Nr. 20/33 „Zakres uprawnień obrońcy karnego”. W orzeczeniu Nr. II 4K. 1130/32 (drukowanym w Zbiorze

Amnestja 1936 r.

2. W myśl art. 9 rozp. M. Spr. i Min. P. i T. z dn. 25.IV 1929, o dacie doręczenia pisma sądowego rozstrzyga data wpisana przez adresata, nie zaś data urzędu pocztowego, znajdująca się na zwrotnem poświadczeniu odbioru. (II 3 K. 887/33).

3. W wypadku skorzystania oskarżonego z prawa z art. 10 Rozp. Pr. R. P. o amnestji z r. 1932 (obecnie art. 11) stosowanie art. 4 rozp. o amnestji (obecnie art. 3, 4, 5), nie jest wyłączone. (II 3 K. 177/33).

4. Oskarżony ma zawsze prawo żądać, by sąd zawyrokował o jego winie czy niewinności i takie jego żądanie, bynajmniej go następnie nie pozbawia prawa skorzystania z umorzenia całego postępowania karnego na zasadzie amnestji. (II 207/21).

5. Ustawa amnestyjna nie pozbawia oskarżonego prawa żądania przeprowadzenia całego postępowania sądowego, a więc rozpoznania kwestji jego winy lub niewinności i wydania wyroku. Wydanie zaś wyroku oznacza albo uniewinnienie, albo skazanie go, albo wreszcie uwolnienie go od odpowiedzialności, jeżeli zarzucone mu przestępstwo nie ulega karze, pomiędzy innymi spowodu amnestji. (II 232/22).

6. Oskarżony ma zawsze prawo żądać, by sąd zawyrokował o jego winie lub niewinności i takie jego żą-

---

Orzeczeń Nr. 86/33) Sąd Najwyższy powiada: Obrońca jest pomocnikiem oskarżonego, uprawnionym do działania samoistnego i od woli oskarżonego niezawisłego, jednakże tylko na korzyść oskarżonego.

Amnestja 1936 r.

danie, bynajmniej nie pozbawia go prawa korzystania z dobrodziejstwa amnestji, w zakresie wykonania kary. (II 123/29).

7. Pogorszenie stanowiska prawnego takiego oskarżonego, który, mimo uprzedniego zastosowania doń przepisu amnestji o abolicji, zostaje następnie skazany objawia się w tem, że dotyczą go skutki ewentualnej recydywy, skazanie jego zostaje zanotowane w rejestrach karnych, a sam skazany ma obowiązek wyjawienia skazania na zapytanie sądu lub innej władzy. (II 3 K. 177/33).

ART. 12.

W sprawach, ściganych z oskarżenia prywatnego lub na wniosek, zaniechanie i umorzenie postępowania nastąpić może wtedy tylko, jeżeli oskarżyciel prywatny lub uprawniony do złożenia wniosku nie oświadczy w ciągu dwóch miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy, że żąda przeprowadzenia postępowania.

W sprawach ściganych na wniosek lub z oskarżenia prywatnego, a więc toczących się przede wszystkim w interesie pokrzywdzonego i za jego sprawą — projekt uzależnia możliwość umorzenia postępowania także od woli pokrzywdzonego.

(Uzasadnienie projektu rządowego str. 6).

Amnestja 1936 r.

1. Przy pewnych typach przestępstw Państwo, jako wyłączny organ uprawniony do ścigania przestępstw, czyni wyłom w przysługującym mu przywileju i wyposaża jednostkę w prawa oskarżyciela, zachowując dla siebie prawo karania winowajcy. Interes pokrzywdzonej jednostki słusznie może się domagać w tych wypadkach zadośćuczynienia w formie uznania winy oskarżonego i vice versa, ten ostatni może być zainteresowany w uzyskaniu rehabilitacji.

W konsekwentnym rozwinięciu tej zasady, ustawa amnestyjna wyposaża pokrzywdzoną jednostkę w daleko sięgające uprawnienia gospodarza sprawy, uzależniając od oświadczenia jego woli byt toczącej się sprawy. W żadnym wypadku bez zgody pokrzywdzonej jednostki nie może nastąpić umorzenie sprawy, a brak jej zgody nakłada na sąd obowiązek przeprowadzenia postępowania i zakończenia go wyrokiem. — Osoba pokrzywdzona, której służą prawa oskarżyciela prywatnego, względnie od wniosku, której zależało wszczęcie ścigania, jest obowiązana w ciągu dwóch miesięcy od daty ogłoszenia w Dzienniku Ustaw R. P. ustawy amnestyjnej oświadczyć przed sądem, że żąda przeprowadzenia postępowania. Zaniedbanie tego obowiązku stwarza domniemanie, że pokrzywdzony wy-

Amnestja 1936 r.

raza zgodę na zaniechanie i umorzenie postępowania. Ustawa nie wskazuje żadnej szczególnej formy, w jakiej nastąpić ma oświadczenie pokrzywdzonego. Może więc być uskutecznione osobiście lub przez obrońcę, ustnie do protokołu sądowego, lub w drodze oddzielnego podania.

Z treści przepisu wynika więc, że w sprawach prywatno-skargowych bez względu na instancję, przed którą postępowanie się toczy, o ile termin sprawy nie jest wyznaczony, sąd jest obowiązany termin dwumiesięczny odczekać (por. art. 71 kpk.).

2. W trybie oskarżenia prywatnego, ścigane są następujące przestępstwa:

I. wymienione w Kodeksie Karnym z 1932 roku:

1. lekkie uszkodzenia ciała (art. 237);
2. naruszenie nietykalności ciała (art. 259);
3. najście domu (art. 252);
4. naruszenie tajemnicy korespondencji (art. 253);
5. zniesławienie (art. 255);
6. obraza (art. 256);
7. uszkodzenie mienia, o ile nie naruszono interesu publicznego (art. 263 §§ 1 i 2);
8. zabór, uszkodzenie, lub uszkodzenie rzeczy o wartości niematerjalnej (art. 272);

II. wymienione w ustawach szczególnych:

1. naruszenie prawa autorskiego (art. 61 i 63 Pr. aut.);

Amnestja 1936 r.

2. naruszenie prawa o ochronie wynalazków (art. 27 i 113 Rozp. Prez. Rz. z dn. 22 III 28);
3. nieuczciwa konkurencja (art. 9 i 10 U. z dnia 2.VIII.26).

W sprawach ściganych z oskarżenia prywatnego, prokurator może zawsze objąć oskarżenie (art. 75 kpk.). Toczą się wówczas obok siebie dwa postępowania i późniejsze odstąpienie prokuratora od oskarżenia w niczem nie uszczupla praw pokrzywdzonego, a co za tem idzie nie może samo przez się, spowodować umorzenia postępowania. Jednakże oskarżyciel prywatny, ażeby mógł zachować swoje prawa oskarżycielskie, obowiązany jest wedle art. 12 amnestji, w terminie dwumiesięcznym od daty wejścia w życie amnestji, do oświadczenia, że żąda przeprowadzenia postępowania. — Natomiast w przypadku, gdy od oskarżenia odstąpił oskarżyciel prywatny, nic nie stoi na przeszkodzie zaniechaniu lub umorzeniu postępowania, ale tylko na wniosek prokuratora (w sądzie grodzkim okręgowego) i to w trybie art. 10 amnestji, bowiem wówczas postępowanie toczy się już wyłącznie z oskarżenia publicznego.

3. Przestępstwa ścigane na wniosek, są przestępstwami ściganymi w trybie oskarżenia publicznego, lecz ani dochodzenia, ani

Amnestja 1936 r.

ścigania nie można rozpocząć bez wniosku pokrzywdzonego (art. 56 kpk.)¹⁾. Na wniosek są ścigane przestępstwa wymienione w kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych, np. przestępstwa funkcjonarjuszy P. P., wyszczególnione w art. 131 Rozp. Prez. R. P. o policji państwowej (Dz. U. poz. 27 z 1932 r.), przestępstwa funkcjonarjuszy Straży Granicznej, wymienione w art. 81 Rozp. Prez. R. P. o straży granicznej z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. U. poz. 349 z 1928 r.). Nadto kwestję ścigania przestępstw spowodu zniewagi władzy państwowej, urzędnika państwowego lub osoby wojskowej, reguluje art. 11 przep. wpraw. do kpk. Należy zaznaczyć, że tryb ścigania wnioskowego, przewidziany w art. 56 kpk. nie dotyczy trybu ścigania spowodu zniewagi urzędu lub osoby urzędowej, albowiem kwestję tę rozstrzyga wyłącznie art. 11 przep. wpraw. do KPK.

Kodeks Karny wymienia następujące przestępstwa, ścigane w myśl art. 56 kpk. na wniosek:

1. sprowadzenie nieważności małżeństwa (art. 198);
2. uchylenie się od obowiązku alimentarnego (art. 201);
3. zgwałcenie (art. 204);

---

¹⁾ art. 23 § 1 przep. wpraw. do K. K. 32.

Amnestja 1936 r.

4. czyn nierządny, przez wyzysk położenia lub nadużycie stosunku zależności (art. 205);
5. zarażenie chorobą weneryczną małżonka (art. 245);
6. naruszenie tajemnicy korespondencji władz lub urzędów (art. 253);
7. naruszenie tajemnicy zawodowej (art. 254);
8. kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 257 § 3);
9. przywłaszczenie na szkodę osoby najbliższej (art. 262 § 3);
10. oszustwo na szkodę osoby najbliższej (art. 264 § 5).

1. W sprawach prywatno-skargowych, wrażliwie objęcia oskarżenia przez prokuratora postępowanie toczy się równolegle z urzędem, zatem nie może w myśl art. 11 (obecnie 12) Rozporządzenia Pr. Rz. o amnestji z dn. 21 października 1932 r. nastąpić jego umorzenie. (II 4 K 1130/32).

2. Przepis § 2 art. 11 przep. wpraw. do KPK. dotyczy ścigania za zniewagi, doznane przez urzędników i nie stosuje się do ścigania zniewag, dokonanych przez urzędników w stosunku do osób prywatnych. (II 3 K 831/34).

3. Przepis art. 11 § 2 przep. wpraw. do KPK. uprawnia do wniesienia oskarżenia z urzędu wogóle oskarżyciela publicznego, w przeciwstawieniu do art. 73 KPK., który objęcie oskarżenia prywatnego zastrzega wyraźnie prokuratorowi. (II 3 K 940/34).

ART. 13.

W razie umorzenia postępowania na podstawie przepisów niniejszej ustawy, koszty postępowania ponosi:

- a) w sprawach, toczących się z urzędu — Skarb Państwa, z wyjątkiem kosztów, wymienionych w art. 587 pod lit. h) kodeksu postępowania karnego;**
- b) w sprawach z oskarżenia prywatnego — każda ze stron i Skarb Państwa, w granicach wydatków przez siebie wyłożonych; zaliczkę zwraca się w kwocie, pozostałej po pokryciu kosztów postępowania.**

1. „Według ścisłego brzmienia ustawy, należy przyjąć, że przepisy o karaniu grzywną i aresztem za niewstawiennictwo do sądu świadków lub biegłych, za odmowę składania zeznań oraz w wypadkach stosowania kar przez przewodniczącego sądu, w myśl art. 60 i nast. prawa o ustroju sądów powszechnych, należą do rzędu przepisów procesowych, a więc tem samym nie podlegają one dobrodziejstwu amnestji, która odnosi się do przestępstw, t. j. do czynów, naruszających przepisy prawa karnego materialnego. (Vide Głos Sądownictwa Nr. 1/1933 „Wątpliwości na tle amnestji J. G.”).

2. Amnestja nie dotyczy opłaty sądowej (S. N. III K. 1097/34).

ART. 14.

(1.) Przepisy ustawy niniejszej stosuje się do osób, które korzystały z ogólnego lub szczególnego aktu łaski o tyle tylko, o ile poprzedni akt łaski, przyznawał osobom tym ulgi w mniejszym rozmiarze.

(2.) Przepisy ustawy niniejszej stosuje się odpowiednio do przestępstw, które zakwalifikowano według ustaw dawnych.

1. Przepis p. 1 niniejszego artykułu ustala zasadę, że nikt nie może korzystać z dobrodziejstwa amnestji, o ile poprzednio stosowano ją w większym rozmiarze, niż to przewiduje ustawa obecna. — W każdym więc konkretnym wypadku władza stosująca przepisy o amnestji, musi zważyć czy ulgi przewidziane w niniejszej ustawie są większe od ulgi zastosowanej już uprzednio i tylko w wypadku odpowiedzi pozytywnej przepisy niniejszego rozporządzenia zastosować.

2. Ustawa mówi o akcie łaski szczególnym lub ogólnym, co dotyczy zarówno dobrodziejstwa łaski, wynikającego z uprawnień głowy Państwa (art. 69 p. 1 Konstytucji z dn. 23 kwietnia 1935 r.), jak też aktu łaski, oparte-go na akcie ustawodawczym. W każdym

Amnestja 1936 r.

z tych wypadków, przy stosowaniu przepisów niniejszej ustawy, należy ulgi poprzednio istniejące porównać z rozmiarem ulg obecnych. Jeżeli więc według ustawy dawniejszej pewne czyny przestępne były wyłączone spod dobrodziejstwa jej działania, zaś ustawa obecna przewiduje stosowanie do tych czynów ulg, to oczywiście ulgi te znajdą swój wyraz.

3. W wypadku, gdy nastąpi zbieg ulgi, wynikającej z aktu amnestji z ulgą wynikłą z aktu łaski Prezydenta, dotyczyć ona może tylko czynów, które zostały już rozstrzygnięte prawomocnem orzeczeniem sądu, natomiast zbieg ulg amnestji ogólnej nastąpić może również w stosunku do osób, których czyny nie zostały jeszcze prawomocnie rozstrzygnięte.

4. Wprawdzie ustawa używa terminu *u l g i*, co mogłoby nasuwać przypuszczenie, że przepis dotyczy jedynie łagodzenia samej kary, jednakże zarówno użycie w tekście niniejszego artykułu wyrażenia o stosowaniu przepisów niniejszej ustawy, a więc wszystkich wynikających z niej dobrodziejstw, jak też nieograniczenie wyrażenia ulgi do wypadków łagodzenia kary, wskazuje, że przez ulgę rozumieć należy darowanie kary w całości lub w części, oraz umorzenie, względnie zaniechanie ścigania.

Amnestja 1936 r.

1. Przy rozstrzyganiu pytania czy poprzedni akt łaski przyznawał ulgi w mniejszym rozmiarze, nie wystarczy porównanie samego brzmienia przepisów odnoszących ustaw o amnestji. Decydującym jest, czy w konkretnym wypadku przepisy nowe są w skutkach swych dla skazanego korzystniejsze, anizeli przepisy amnestji, które obowiązywały w czasie wydania wyroku. (II K. 506/28).

ART. 15.

(1.) Amnestję stosuje władza, przed którą toczy się postępowanie, albo władza zarządzająca wykonanie orzeczenia, jeśli nie zastosowano jej już przy wydaniu orzeczenia.

(2.) W przypadku określonym w art. 8 niniejszej ustawy, amnestję stosuje postanowieniem sąd pierwszej instancji, właściwy według zasad ogólnych, jeżeli nie zastosowano jej już przy wydaniu wyroku.

1. Organem uprawnionym do stosowania amnestji jest władza, przed którą się postępowanie toczy, lub która zarządza wykonanie wyroku. Ponieważ przepisy niniejszej ustawy dotyczą przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych i wojskowych oraz władz administracyjnych,

Amnestja 1936 r.

przeło władzą stosującą amnestję może być jedna z tych władz, w granicach swojej rzeczowej właściwości. Warunkiem zastosowania amnestji jest, ażeby przed jedną z tych władz postępowanie się toczyło, albo też, ażeby to była władza uprawniona do wydawania zarządzeń wykonania prawomocnego orzeczenia, o ile w czasie jego wydania, przepisu o amnestji nie zastosowano.

2. Do właściwości władz administracyjnych należą sprawy o wykroczenia, przewidziane w Prawie o wykroczeniach z dn. 11 lipca 1932 r. (Dz. U. poz. 572), w art. 8 przep. wpraw. do Kodeksu Karnego z 1932 r., oraz o wykroczenia, przewidziane w ustawach szczególnych, a przekazane właściwości władz administracyjnych.

Sprawy o wykroczenia, popełnione przez osoby podlegające orzecznictwu władz wojskowych, należą do właściwości sądów wojskowych, z wyjątkiem wykroczeń, przewidzianych w art. 17, 22, 25, 32 — 36, 45 — 53, 56, 68, 59, 62 i 63 Prawa o wykroczeniach (art. 16 § 2 przep. wpraw. do K. K.). W wypadku jednakże, gdy wykroczenie popełnione zostało podczas wykonywania służby, lub w związku z czynnością służbową, w obrębie obiektów, będących w zarządzie lub dyspozycji władz wojskowych, przeciw władzom

Amnestja 1936 r.

lub osobom wojskowym, z równoczesnem naruszeniem przez czyn przepisów wydanych przez władze wojskowe — wówczas właściwą do przeprowadzenia dochodzenia i ukarania sądowego lub dyscyplinarnego jest władza wojskowa. (Art. 60 Rozp. P. R. o post. karno - administr. w brzmieniu ustalonym w art. 30 przep. wpr. do K. K. 1932 r.).

W sprawach karno-administracyjnych, wykonanie orzeczonej prawomocnie kary, należy do właściwości orzekającej władzy administracyjnej, z wyjątkiem wypadków, gdy na skutek żądania ukaranego, sprawę skierowano na drogę postępowania sądowego. (por. art. 640 kpk. i art. 54 Rozp. P. R. o post. karno-administracyjnem).

Jednakże nawet w wypadku skierowania sprawy na drogę sądową, aż do chwili rozpoczęcia postępowania dowodowego, oskarżony może cofnąć żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. (por. art. 646 i 335 kpk.). Orzeczenie wówczas staje się prawomocne i organem wykonywującym orzeczenie, będzie władza administracyjna.

W stosunku do osób wojskowych, chociażby zapadło przeciw nim orzeczenie władzy administracyjnej, wykonanie kary pozbawienia wolności należy do władz wojskowych. (art. 30 p. 3 przep. wpraw. do K. K. 1932 r.).

Amnestja 1936 r.

Jeżeli więc przy wydaniu samego orzeczenia władza administracyjna, nie uwzględniła przepisów o amnestji, to z chwilą skierowania, orzeczenia pozbawienia wolności do wykonania, w stosunku do osoby wojskowej, amnestję zastosuje władza wojskowa.

3. Ustawa amnestyjna nie wprowadza żadnych ograniczeń, dotyczących instancji sądowej, właściwej do stosowania jej przepisów. Warunkiem jedynym jest bowiem tylko, ażeby postępowanie przed sądem się toczyło. Amnestję przeto stosować może sąd I i II instancji, a jeżeli chodzi o wypadki z art. 10, również sędzia śledczy. W wypadkach zaś, gdy chodzi o czyny, które „puszcza się w niepamięć i przebacza”, amnestję przez umorzenie postępowania w trybie art. 3 kpk. może również stosować Sąd Najwyższy. — Amnestję stosować winien zawsze ten sąd, przed którym w chwili wejścia ustawy amnestyjnej w życie, postępowanie się toczy. Nie może więc sąd niższy, albo sąd delegowany do wykonania określonej czynności sądowej, z polecenia innego lub wyższego sądu, sam przepisów niniejszej ustawy stosować.

4. Jeżeli przepisy o amnestji nie zostały zastosowane w toku toczącego się postępowania, obowiązek ich zastosowania spoczywa na władzy, zarządzającej wykonanie wyroku sądowego.

Amnestja 1936 r.

Zarządzenie wykonania wyroku sądu grodzkiego i sądu okręgowego jako odwoławczego, zarządza sąd grodzki. Wykonanie wyroku w każdym innym wypadku, zarządza prokurator sądu okręgowego. (art. 542 kpk.). Prokurator okręgowy jest więc właściwym do wykonania wyroków prawomocnych sądu apelacyjnego i okręgowego, (a więc również w sprawach karno-skarbowych i karno-administracyjnych, rozpoznanych przez sąd okręgowy). Ponieważ zaś prokurator okręgowy jest właściwy do wykonania każdego wyroku sądu okręgowego i apelacyjnego, jest on również właściwy do wydawania zarządzeń, dotyczących stosowania przepisów o amnestji w sprawach, w których już nastąpiło skierowanie do wykonania lub nastąpiło samo wykonywanie.

5. W razie zachodzącej potrzeby zastosowania przepisów art. 8, o ile amnestja nie była zastosowana przy wydaniu wyroku, postanowienie wydaje sąd pierwszej instancji (sąd grodzki, sąd okręgowy), który był właściwy do rozpoznawania wedle zasad ogólnych. Postanowienie dotyczyć może wypadków, o których szczegółowo była mowa przy art. 8 amnestji (patrz teza 4 pod art. 8).

1. W wypadku, gdy sprawa zawisła w sądzie wyższym, sąd niższy niema prawa podejmowania żadnych

Amnestja 1936 r.

postanowień. Takie postanowienie jest niewazne z mocy samego prawa. (II 4 K. 894/33).

2. Niezastosowanie amnestji przy wydaniu wyroku, nie stanowi podstawy do uchylenia wyroku, gdyż brak ten może być naprawiony później. (V K.).

3. Sąd wyrokujący nie może pozbawić oskarżonego dobrodziejstwa amnestji, jednakże uchybienie to samo przez się nie może powodować uchylenia wyroku, ponieważ do naprawy tego uchybienia wystarczy dodatkowe w tym przedmiocie postanowienie sądu wyrokującego. (II 189/21).

4. Niezłagodzenie kary przez sąd wyrokujący w granicach wskazanych w amnestji, samo przez się nie może być powodem do uchylenia wyroku, gdyż w myśl zasad wyrażonych w amnestji o darowaniu lub złagodzeniu kary, niezastosowanie jej przepisów w samym wyroku, nie pozbawia oskarżonego prawa żądania zastosowania amnestji przy wykonaniu wyroku. (II 139/22).

5. Niezaskarżenie przez oskarżonego wyroku, bynajmniej nie pozbawia go prawa żądania zastosowania amnestji, gdyż amnestję, jako ustawowo uchylającą lub łagodzącą odpowiedzialność karną, sądy mogą i powinny stosować z urzędu, nawet bez żądania stron i nawet do wyroków prawomocnych. (II 82/20).

ART. 16.

(1.) Na postanowienia sądów powszechnych i uchwały sądów wojskowych, co do sto-

Amnestja 1936 r.

sowania amnestji niniejszej, służy zażalenie do jednej bezpośrednio wyższej instancji.

(2.) Rozstrzyganie zarzutów i wątpliwości, powstałych w związku ze stosowaniem niniejszej amnestji, przy wykonywaniu wyroków sądów powszechnych i wojskowych odbywa się według art. 555 kodeksu postępowania karnego.

1. Postanowienia, dotyczące stosowania amnestji przed sądami powszechnymi, mogą zapaść na posiedzeniu publicznem lub niejawnem; przed sądami wojskowymi uchwały zapadają na posiedzeniu dyspozycyjnym, o ile w poszczególnym wypadku nie postanowiono inaczej, w sądach rejonowych powzięcie uchwały należy do sędziego. — Na postanowienie sądu służy zażalenie, ale tylko do jednej i bezpośrednio wyższej instancji. Na postanowienie Sądu Okręgowego do Sądu Apelacyjnego, na postanowienie tego ostatniego, do Sądu Najwyższego. Termin do wniesienia zażalenia wynosi dni siedem i jest zawity, co wynika z tej okoliczności, że prawodawca nie wprowadza żadnych w tej dziedzinie odmiennych zasad, jak np. przy art. 11.

W postępowaniu przed sądami wojskowymi od uchwały sądu rejonowego służy zaża-

Amnestja 1936 r.

lenie do sądu okręgowego, a od tego ostatniego do sądu najwyższego.

2. W p. 2 art. 16 ustawa amnestyjna wprowadza jednolitą zasadę dla sądów powszechnych i wojskowych, wedle której wszystkie zarzuty i wątpliwości, wyniknąć mogące przy stosowaniu amnestji, będą rozstrzygane w trybie art. 555 kpk. — Z treści artykułu 16 p. 2 wynika, że kwestje w nim podniesione dotyczyć mogą jedynie wyroków, które ulegają już wykonaniu. Wedle art. 555 kpk. właściwym do orzekania w tych kwestjach jest sąd pierwszej instancji, który w danej sprawie wyrokował. Przepis art. 555 kpk. ani nie ogranicza kręgu osób uprawnionych do podnoszenia zarzutów lub wątpliwości, ani też nie wskazuje drogi, jaką kwestje te dochoǳić będą do wiadomości sądu. Według motywów Komisji Kodyfikacyjnej (str. 680 i n.), „każdy, kogo owe wątpliwości będą dotykały lub kto będzie bezpośrednio zainteresowany w rozstrzygnięciu zarzutów, będzie mógł zwrócić się do sądu. A więc w szczególności droga ta zawsze będzie stała otworem przed skazanym, ponadto do sądu będzie się mogła zwrócić władza wykonywująca wyrok, a więc gdy chodzi o sądy wyższego rzędu — prokurator, a w sądach grodzkich te władze policyjne, więzienne i inne, którym sąd wykona-

Amnestja 1936 r.

nie wyroku zleci. Tam, gdzie władzą wykonywującą wyrok będzie prokurator, wszelkie inne władze będą mogły się oczywiście zwracać do sądu tylko za jego pośrednictwem, gdyż tylko z jego zlecenia będą działały". — Właściwość do rozstrzygania w trybie art. 555 kpk. sądu pierwszej instancji, nie ulega zmianie, chociażby np. sąd ten wydał wyrok uniewinniający, a skazanie nastąpiło dopiero w sądzie odwoławczym. (por. Orz. S. N. 334/31). — Na postanowienie sądu, zapadłe w kwestji zarzutów lub wątpliwości, wynikających w trybie art. 16 p. 2, służy w myśl art. 555 § 2 zażalenie. Zażalenie to przysługuje zarówno osobie, której zarzutu nie uwzględniono lub wątpliwości nie usunięto, jak też stronie przeciwnej.

1. Zażalenie na niesłuszne zastosowanie amnestji przez sąd, powinien rozpoznać ten sąd, który normalnie w toku instancji jest przełożony, a więc zażalenie na niesłuszne zastosowanie lub odmowę zastosowania amnestji przez sąd grodzki rozpoznaje sąd okręgowy, na postanowienie sądu okręgowego, sąd apelacyjny, zaś na postanowienie sądu apelacyjnego, sąd najwyższy. (II K. 2482/28).

2. Zażalenie na niesłuszne zastosowanie amnestji jest tylko jedno i od decyzji rozstrzygającej niema odwołania. (II K. 2482/28).

ART. 17.

W postępowaniu przed władzami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepis art. 16 ust. 1 niniejszej ustawy, przyczem zażalenie rozstrzyga ostatecznie władza bezpośrednio przełożona nad władzą, zarządzającą wykonanie orzeczenia.

1. W postępowaniu przed władzami administracyjnymi, rozstrzyganie wątpliwości dotyczących stosowania amnestji, stosowanie jej w razie zbiegu przestępstw w samem orzeczeniu lub po jego ogłoszeniu należy do tej władzy, która wydała orzeczenie, lub przed którą toczy się postępowanie.

Władzą administracyjną są nie tylko organy administracji ogólnej, lecz również inne władze administracji, posiadające uprawnienia w dziedzinie orzecznictwa karnego.

2. Od postanowień władzy administracyjnej służy zażalenie do władzy bezpośrednio przełożonej nad tą władzą, do której należy zarządzenie wykonania prawomocnego orzeczenia. — Orzeczenie władzy przełożonej jest ostateczne.

Amnestja 1936 r.

Orzeczenia o zastosowaniu amnestji mogą być skarżone do sądu w toku instancji przełożonej, co stosuje się odpowiednio i do postępowania przed władzami administracyjnymi, przyczem w sprawach, należących do władz administracyjnych, zażalenie rozstrzyga ostatecznie władza, bezpośrednio przełożona nad władzą, zarządzającą wykonanie orzeczenia (II K 2482/28).

ART. 18.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości i innym Ministrom we właściwym im zakresie działania.

ART. 19.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

1. Przy stosowaniu przepisów o amnestji, trzeba mieć na uwadze termin zarówno dotyczący daty, do której wskazane w ustawie czyny korzystają z dobrodziejstwa łaski (termin ad quem), jak też datę, od której władze są obowiązane niezwłocznie orzekać z zachowaniem tych przepisów (termin a quo). Tym ostatnim terminem jest data wejścia w życie ustawy o amnestji. t. zn. jak w ustawie niniejszej, data jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw R. P., czyli dzień 3 stycznia 1936 r.

AMNESTJE
z roku 1923, 1928 i 1932.

U S T A W A

z dnia 6 lipca 1923 r.

w przedmiocie amnestji z powodu uznania granic Rzeczypospolitej.

(Dz. Ust. 71, poz. 555).

Art. 1. Dla upamiętnienia uznania granic wschodnich Rzeczypospolitej udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych do dnia 30 marca 1923 r. włącznie, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych zarówno powszechnych, jak wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Amnestja nie stosuje się do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

- a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na szkodę Państwa Polskiego, a na rzecz obcego państwa, lub w porozumieniu z osobą, w interesie obcego państwa działającą;
- b) przestępstw, ujawniających dążenie do rozporozważania zasad ustroju komunistycznego, lub do ułatwienia wprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej takiego ustroju, jeśli sprawca w chwili popełnienia czynu ukończył lat 17;
- c) świadomie fałszywego obwinienia przed władzami b. państw zaborezych, lub innych obcych państw, a także przed jakimikolwiek siłami

- uzbrojonemi, znajdującemi się w walce z wojskiem polskim, o przestępstwa popełnione na szkodę tych państw lub sił zbrojnych, albo o nieprzychylnie zachowanie się względem nich;
- d) umyślnego pozbawienia życia człowieka niezależnie od pobudek lub umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała, lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku, jednakże wyłączeniem tem nie będą objęte przestępstwa pozbawienia życia, popełnione w stanie afektu;
  - e) rozboju, względnie rabunku;
  - f) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;
  - g) stręczenia do nierządu innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;
  - h) przekroczeń przepisów, dotyczących regulowania obrotu pieniężnego z krajami zagranicznymi oraz obrotu obcemi walutami, a także przemycania zagranicę przedmiotów, których wywóz jest zakazany;
  - i) lichwiarskiego wyzysku;
  - j) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodnią;
  - k) przestępstw natury karno-skarbowej;
  - l) dezercji i innego uchylenia się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granicę Państwa, lub w tym celu przebywał zagranicą; postanowienie to jednak nie odnosi się do przestępstw, popełnionych przed dniem 30 marca 1923 roku przez osoby narodowości niepolskiej, pochodzące z okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie, o ile przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy zostały ujęte, lub stały się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązku służby wojskowej;
  - m) przestępstw, popełnionych z pobudek zysku:
    - 1) przed upływem lat 5 od skazania za inne

przestępstwo, popełnione z tych samych pobudek, lub 2) przez osoby, trudniące się nałogowo działalnością występłą, postanowienia te nie dotyczą przestępstw popełnionych z nędzy;

- n) przestępstw, popełnionych przez osoby, które wydano państwu obcemu na zasadzie układu w przedmiocie wydania, lub wzajemnej wymiany, oraz przez osoby, które przed ogłoszeniem niniejszej ustawy oświadczyły swą zgodę na takie wydanie.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, ulegających karze administracyjnej w myśl ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 449) oraz spraw, należących do właściwości skarbowych władz administracyjnych i sądów karno-skarbowych, tudzież kar dyscyplinarnych za przewinienia służbowe z wyjątkiem nagany; wyłączone są również z pod amnestji przewinienia porządkowe i dyscyplinarne osób wojskowych, przewidziane w przepisach wojskowych.

Art. 4. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszcza się w niepamięć i przebacza:

- a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, tudzież przestępstwa, skierowane do dyscyplinarnego ukarania w myśl art. 128 Rozp. Rady Ministrów z 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59 poz. 368);
- b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą 3 miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzono.

Art. 5. W granicach, określonych w niniejszej ustawie:

- 1) darowuje się prawomocnie orzeczone, a w całości lub części nie wykonane:

- a) kary administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar, kary dyscyplinarne, nagany za przewinienia służbowe, tudzież kary dyscyplinarne, wymierzone w myśl art. 128 Rozp. Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59 poz. 368);
  - b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym 3 miesięcy, a jeśli czyn popełniono z nędzy — w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku;
  - c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej 3 miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;
  - d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden; w tym wypadku jednak pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat 10;
- 2) ogranicza się do lat 10 karę dożywotniego pozbawienia wolności;
  - 3) zamienia się karę śmierci na karę 15-letniego ciężkiego więzienia (domu karnego);
  - 4) darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, nie wykonane w całości lub w części, w szczególności kary dodatkowe i nawiązki za przestępstwa leśne, z wyjątkiem ogłoszeń w druku, nakazanych wyrokiem w sprawach o obrazę czci, oraz umieszczenia w zakładach wychowawczych poprawczych; do kar dodatkowych na czci stosuje się postanowienia art. 9.

Art. 6. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa, wpływające wyłącznie lub w przeważającej mierze

z pobudek narodowościowych, politycznych, religijnych, społecznych, lub społeczno-gospodarczych.

Darowuje się kary, orzeczone za te przestępstwa, bez względu na ich rodzaj i wymiar; postępowanie karne za te czyny nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Amnestja zupełna, niniejszym artykułem określona, nie stosuje się jednak do przestępstw umyślnych, które pociągnęły za sobą, lub według zamiaru sprawcy pociągnąć miały: pozbawienie życia człowieka, ciężkie uszkodzenie ciała, lub zdrowia człowieka, lub uszkodzenie cudzej własności w większym rozmiarze, lub w okolicznościach szczególnie niebezpiecznych.

Odnosnie do osób, które dopuściwszy się przestępstw, ulegających zupełnej amnestji z mocy niniejszego artykułu, wyjechały poza granice Państwa, lub takie przestępstwa popełniły zagranicą i do 30 marca 1923 r. włącznie nie powróciły w granice Rzeczypospolitej, postępowanie karne nie będzie wdrażane, a wdrożenie będzie umorzone jedynie z mocy zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanego dla poszczególnego wypadku.

Art. 7. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa, przewidziane w kodeksie wojskowym, tudzież darowuje się niewykonane w całości, lub w części kary, prawomocnie orzeczone, za te przestępstwa, bez względu na rodzaj i wymiar, wraz z karami dodatkowymi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Jeśli jednak czyn taki jest przestępstwem z chęci zysku, albo przestępstwem przeciw obowiązkowi subordynacji wojskowej, polegającym na czynnym targnięciu się na przełożonego, albo dezercją, za którą kodeks wojskowy przewiduje karę śmierci, wówczas mają zastosowanie postanowienia art. 5.

Puszcza się w niepamięć i przebacza wszelkie inne w poprzednich postanowieniach tej ustawy niewyłączone, a rozpoczęte najpóźniej w dniu 30 marca 1923 r. dezercje i uchylenia się od służby wojskowej, o ile sprawca przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy został ujęty, lub stawił się do dyspozycji właściwej władzy, celem wykonania obowiązków służby wojskowej.

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia w myśl postanowienia niniejszej ustawy toczącego się postępowania sądowego odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 9. W wypadkach, objętych art. 5 punkt b), art. 6 ustęp pierwszy i ostatni i art. 7, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, lub kary dodatkowej na czci ustają z chwilą odcierpienia kary, a jeśli według postanowień tej ustawy wykonania kary zaniechano, natychmiast z mocy samej ustawy.

Art. 10. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 4 p. b), sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać, jeśli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy. W powyższych wypadkach sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju jedynie za zgodą prokuratora przy sędzie okręgowym.

Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do przestępstw, popełnionych z nędzy (art. 5. p. b), jeśli należałoby wymierzyć karę, nie przenoszącą jednego roku pozbawienia wolności.

Art. 11. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu miesiąca po zawiadomieniu o zastosowaniu amnestji, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 12. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek lub z upoważnienia; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia, lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 13. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które korzystały z ogólnego, lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 14. Amnestję stosuje władza, zarządzająca wykonanie wyroku, względnie orzeczenia, o ile jej nie zastosowano już przy wydaniu wyroku, względnie orzeczenia.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości w przedmiocie amnestji rozstrzygać należy na wniosek prokuratora lub stron na posiedzeniu niejawnem (gospodarczem) po wysłuchaniu prokuratora; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 8), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach, przewidzianych w art. 10. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca od jej doręczenia na piśmie. Zażalenie wnieść należy do sądu, w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach, należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, zażalenie w tym samym terminie wnieść należy do sądu okręgowego. Poza rozprawą główną sędzia pokoju orzeka zawsze bez udziału ławników.

Art. 15. W zakresie sądownictwa wojskowego, tudzież w postępowaniu przed władzami administracyjnymi stosuje się odpowiednio art. 14.

Art. 16. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

II.

U S T A W A

z dnia 22 czerwca 1928 r.

o amnestji powodu dziesięciolecia odzyskania niepodległości przez Państwo Polskie.

(Dz. Ust. 70, poz. 641).

Art. 1. Dla upamiętnienia dziesięciolecia odzyskania niepodległości przez Państwo Polskie udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych zarówno powszechnych jak wojskowych oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Puszczą się w niepamięć i przebacza przestępstwa, popełnione na obszarach województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego w latach 1918, 1919 i w pierwszym półroczu 1920, a mianowicie:

- a) określone w §§ 58 — 75, 87 o ile działanie lub zaniechanie, stanowiące istotę rzeczonyj zbrodni z § 87 dotyczy urzędzeń lub ruchu kolejowego, w §§ 89, 300, 302 i 305 ustawy karnej z 1852 r., oraz określone w ustawie z 27 maja 1885 r. o używaniu środków wybuchowych;

- b) podżeganie do przestępstw jeżeli wskutek podżegania czynu nie spełniono wcale lub nie spełniono go bezpośrednio po podżeganiu;
- c) inne przestępstwa, jeżeli je popełniono w walce orężnej przeciw Państwu Polskiemu lub w związku z takimi walkami i celem ich poparcia.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Darowuje się kary prawomocnie orzeczone za te przestępstwa, w całości lub w części niewykonane.

Art. 4. Puszczą się w niepamięć i przebacza przestępstwa, popełnione w latach 1918, 1919 i 1920 na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1903 r., a mianowicie:

- a) określone w art. 100 — 110 kodeksu karnego z 1903 r.;
- b) inne przestępstwa, jeżeli je popełniono w walce orężnej przeciw Państwu Polskiemu lub w związku z taką walką i celem jej poparcia.

Art. 3 ust. 2 i 3 ma odpowiednie zastosowanie.

Art. 5. W wypadkach, wymienionych w art. 3 i w art. 4, są wyłączone spod amnestji:

- a) umyślne pozbawienie życia i ciężkie uszkodzenia cielesne, popełnione na niestawiających oporu jeńcach;
- b) umyślne wyłącznie z chęci zysku pozbawienie człowieka życia;
- c) podpalenia, dokonane nie jako czynności operacji wojennej;
- d) przestępstwa, popełnione przez wojskowych polskich lub osoby, które z wojsk polskich przeszły na stronę nieprzyjaciela;
- e) przestępstwa, popełnione przez osoby, które wydano państwu obcemu na zasadzie układu w przedmiocie wydania lub wzajemnej wymiany, oraz przez osoby, które przed ogłoszeniem

niniejszej ustawy oświadczyły swą zgodę na takie wydanie.

Wyłączenia, przewidziane w niniejszym artykule, nie wykluczają zastosowania amnestji w zakresie, przewidzianym w art. 6—9.

Art. 6. Darowuje się jedną trzecią część kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd za przestępstwa, ujawniające dążenie do rozpowszechniania zasad ustroju komunistycznego lub do ułatwienia wprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej takiego ustroju, popełnione przed dniem 3 maja 1926 r., połowę zaś kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd za takie przestępstwa, popełnione przed dniem 3 maja 1928 r. przez osoby, które w chwili popełnienia czynu nie ukończyły lat dwudziestu.

Amnestji powyższej nie stosuje się w wypadkach kary, orzeczonej przez sąd za te przestępstwa w wymiarze ponad lat cztery względem osób, które w chwili popełnienia czynu ukończyły lat dwadzieścia, wszelako bez względu na wiek przestępcy, kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze, przenoszącym lat dziesięć lub dożywotniego, ogranicza się do lat dziesięciu, karę zaś śmierci zamienia się na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia.

Amnestji, przewidzianej w niniejszym artykule, nie stosuje się wcale do przestępstw, popełnionych:

- a) przez obywateli niepolskich;
- b) przez osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa były funkcjonarjuszami państwowymi polskimi lub należały do wojska polskiego, albo które wśród wojska polskiego szerzyły zasady komunistyczne;
- c) przez osoby, wymienione w art. 5 pod lit. e)

Amnestji powyższej nie stosuje się również w wypadkach, wymienionych w art. 9 pod lit. a)—g).

Art. 7. Puszcza się w niepamięć i przebacza popełnione przed 3 maja 1928 r.:

- a) wykroczenia administracyjne łącznie z porządkowemi bez względu na rodzaj i wymiar kary;
- b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej trzech miesięcy lub jedną z tych kar;
- c) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej jednego roku lub jedną z tych kar, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;
- d) przestępstwa, popełnione w treści druku, jeżeli druk ten jest czasopismem, wydawanem zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- e) przestępstwa polegające na zniewagach władz państwowych i samorządowych oraz na zniewagach urzędników i innych funkcjonariuszy tych władz; przestępstwa z art. 154 kodeksu karnego z 1903 r.;
- f) przestępstwa skarbowe, przewidziane w art. 57 i 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609), jeżeli uprawniona bez upoważnienia przestrzeń gruntu nie przenosi dwudziestu metrów kwadratowych.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone, co nie wyklucza jednak orzeczenia zajęcia i konfiskaty druków i innych przedmiotów.

Art. 8. Darowuje się, względnie łagodzi, kary za przestępstwa, popełnione przed dniem 3 maja 1928 r., a mianowicie:

1) darowuje się orzeczone, a w całości lub części niewykonane:

- a) kary administracyjne łącznie z porządkowymi bez względu na rodzaj i wymiar kary;
- b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy;
- c) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;
- d) kary, orzeczone za przestępstwa, popełnione w treści druku, jeżeli druk jest czasopismem, wydawanem zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- e) kary, orzeczone za zniewagi władz państwowych i samorządowych oraz za zniewagi urzędników i innych funkcjonariuszy tych władz; kary orzeczone za przestępstwa z art. 154 kodeksu karnego z 1903 r.;
- f) kary pieniężne, orzeczone za przestępstwa skarbowe, przewidziane w art. 57 i 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) w całości, jeżeli uprawiona bez upoważnienia przestrzeń gruntu nie przenosi dwudziestu metrów kwadratowych, w trzech czwartych zaś częściach — jeżeli przestrzeń taka przenosi dwadzieścia metrów kwadratowych, a w dziewiętnastu dwudziestych częściach — jeżeli orzeczenie, skazujące w pierwszej instancji z powodu uprawy na przestrzeni, przenoszącej dwadzieścia metrów kwadratowych, będzie wydane po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy;

- g) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;
- h) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy względem osoby, która w chwili popełnienia czynu, nie ukończyła lat dwudziestu;
- i) połowę kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd w rozmiarze powyżej jednego roku, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;
- j) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden; w tym wypadku jednak pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat dziesięciu;

2) ogranicza się do lat dziesięciu karę — dożywotniego pozbawienia wolności;

3) zamienia się karę śmierci na karę — piętnastoletniego ciężkiego więzienia;

4) darowuje się w zupełności nawiązki za przestępstwa leśne oraz wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub części, w szczególności zastępcze kary pozbawienia wolności w granicach darowanej, względnie złagodzonej grzywny (kary pieniężnej), tudzież kary dodatkowe z wyjątkiem konfiskat, ogłoszeń w druku nakazanych wyrokiem w sprawach o obrazę czci, oraz umieszczenia w zakładach wychowawczo - poprawczych. Do kar dodatkowych na czci stosuje się postanowienia art. art. 11 — 13 niniejszej ustawy.

Art. 9. Amnestji, przewidzianej w art. 7 i 8, nie stosuje się do następujących przestępstw:

- a) szpiegostwa lub innego karalnego działania na szkodę Państwa Polskiego, a na rzecz obcego państwa lub przedsięwziętego w porozumieniu z osobą, w interesie obcego państwa działającą;
- b) przestępstw wojskowych; podlegania i pomocy do tych przestępstw; uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice państwa lub w tym celu przebywał zagranicą, chyba że sprawca przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy został ujęty, lub stawił się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązku służby wojskowej;
- c) świadomie fałszywego obwinienia przed władzami byłych państw zaborczych lub innych obcych państw, a także przed jakimkolwiek siłami uzbrojonymi, znajdującymi się w walce z wojskiem polskim, o przestępstwa, popełnione na szkodę tych państw lub sił zbrojnych, albo o nieprzychylnie zachowanie się względem nich;
- d) umyślnego pozbawienia życia człowieka i umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku lub w związku z rozbojem, względnie rabunkiem, albo w wykonaniu przemyślanej zemsty;
- e) rozboju, względnie rabunku;
- f) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;
- g) przemytnictwa; przestępstw skarbowych z wyjątkiem wypadków amnestji, przewidzianych w art. 7 pod lit. f) i w art. 8 punkt 1 pod lit. f);
- h) stręczenia do nierządu, tudzież innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;
- i) przestępstw, popełnionych na szkodę Skarbu Państwa lub poniżej wymienionych instytucyj

przez funkcjonariuszy w urzędach, przedsiębiorstwach państwowych i monopolach, tudzież w zakładach, fundacjach, stowarzyszeniach i spółkach, działających z udziałem finansowym Skarbu Państwa, bądź korzystających z jego gwarancji lub pomocy finansowej;

- j) przestępstw, popełnionych przez osoby, określone w art. 5 pod lit. e);
- k) przestępstw, ujawniających dążenie do rozposzczelniania zasad ustroju komunistycznego lub do ułatwienia wprowadzenia takiego ustroju w Rzeczypospolitej Polskiej.

Amnestja nie dotyczy również kar dyscyplinarnych za przewinienia służbowe z wyjątkiem kary nagany; nie dotyczy też kar za przewinienia porządkowe i dyscyplinarne osób wojskowych, przewidziane w przepisach wojskowych.

Art. 10. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, lub ulegającym amnestji w mniejszym stopniu, kara orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia, w myśl postanowienia niniejszej ustawy, postępowania sądowego, toczącego się odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 11. W wypadkach, objętych art. 3, 4, 6, tudzież art. 8 punkt 1 pod lit. b), c), d), e) oraz i), a nie wyłączonych z pod amnestji (art. 5, 6 ust. 2, 3, 4 i art. 9), niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, uzasadniona jakimikolwiek przepisami, lub kary dodatkowe na czci ustają z chwilą odcięcia kary. Jeśli zaś według postanowień niniejszej ustawy karę całkowicie darowano, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, nie powstaje.

Art. 12. Jeżeli karę, przewidzianą w artykułach, wymienionych w art. 11, w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy w całości już wykonano, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, uzasadniona jakimikolwiek przepisami, lub kary dodatkowe na czci, ustają z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 13. Przepisy art. 11 i 12 nie dotyczą kar dodatkowych na czci, przewidzianych w kodeksie karnym wojskowym, ani też skutków tych kar.

Przepisy art. 11 i 12 nie dotyczą kar dodatkowych i skutków, polegających na utracie prawa do poboru uposażeń, emerytur, rent i innych należności ze Skarbu Państwa i z kas samorządowych.

Art. 14. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 7 punkt b) lub c), a nie zachodzą wyłączenia, przewidziane w art. 9, sąd może postępowanie umorzyć lub postępowania nie wdrażać, jeżeli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć za czyn, popełniony przed 3 maja 1928 r., karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy, jeżeli zaś czyn popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych, w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku. W powyższych wypadkach sąd może postępowanie umorzyć lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju — jedynie za zgodą prokuratora przy sądzie okręgowym.

Art. 15. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu dziewięćdziesięciu dni po zawiadomieniu o zastosowaniu amnestji, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 16. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się

również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniospek, z upoważnienia lub na zarządzenie; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 17. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które korzystały z ogólnego lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 18. Amnestję stosuje się, choćby karę orzeczono po dniu 3 maja 1928 r., względnie w wypadku, przewidzianym w art. 6, po dniu 3 maja 1926 r.

Amnestję stosuje władza, przed którą toczy się postępowanie, względnie władza, zarządzająca wykonanie wyroku lub orzeczenie, o ile jej nie zastosowano już przy wydaniu wyroku lub orzeczenia.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości, dotyczące zastosowania amnestji, rozstrzygać należy na posiedzeniu niejawnem (gospodarzem, dyspozycyjnem) po wysłuchaniu prokuratora; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 10), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach, przewidzianych w art. 14. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu trzydziestu dni od jej doręczenia. Zażalenie wnieść należy za pośrednictwem sądu, który wydał decyzję, do sądu w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, zażalenie w tym samym terminie wnieść należy przez sąd powiatowy, względnie pokój, do sądu okręgowego.

Art. 19. W zakresie sądownictwa wojskowego, tudzież w postępowaniu przed władzami administracyjnymi, stosuje się odpowiednio art. 18. W sprawach,

należących do władz administracyjnych, zażalenie rozstrzyga ostatecznie władza, bezpośrednio przełożona nad władzą, zarządzającą wykonanie orzeczenia.

Art. 20. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 21. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

III.

ROZPORZĄDZENIE. PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

o amnestji spowodu wprowadzenia z dniem 1 września 1932 r. jednolitego polskiego kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach.

(Dz. Ust. 91, poz. 782).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U.R. . P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Dla upamiętnienia wprowadzenia z dniem 1 września 1932 r. jednolitego polskiego kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw, dokonanych przed dniem 1 września 1932 r., amnestji na zasadach, określonych w niniejszem rozporządzeniu.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. § 1. Puszczą się w niepamięć i przebacza:
a) wszystkie wykroczenia, należące zarówno do właściwości władz administracyjnych, jak i sądowych;

b) przestępstwa skarbowe, przewidziane w art. 57 i 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355), jeżeli uprawniona bez upowaznienia przetrzeźń gruntu nie przenosi dwudziestu metrów kwadratowych.

§ 2. Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wszczynane, a wszczęte będzie umorzony, przy czem jednak może być orzeczone zajęcie lub konfiskata.

Art. 4. § 1. Darowuje się niewykonane w całości lub w części kary:

a) za wykroczenia administracyjne;

b) za przestępstwa, za które orzeczony karę grzywny i karę pozbawienia wolności nie powyżej 6 miesięcy, lub jedną z tych kar.

§ 2. Darowuje się również związane z zapadłemi już orzeczeniami skutki skazania za przestępstwa, które w rozumieniu obowiązujących w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przepisów stanowiłyby wykroczenie.

Art. 5. Kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze powyżej 6 miesięcy, lecz nie ponad rok, łagodzą się o połowę.

Art. 6. § 1. Amnestji, przewidzianej w art. 3—5, nie stosuje się do przestępstw następujących:

a) przestępstw wojskowych; podlegania i pomocy do tych przestępstw; uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice Państwa bądź przebywał zagranicą, chyba że przed upływem 1 miesiąca od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia został ujęty lub stawił się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązku służby wojskowej; przestępstw, przewidzianych w art. 97 pkt. 2) i 98 pkt. 4) i 5) ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 46, poz. 458);

b) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;

c) przestępstw skarbowych, z wyjątkiem wymienionych w art. 3 § 1 pkt. b);

d) stręczenia do nierządu oraz innego rodzaju ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;

e) przestępstw na szkodę Skarbu Państwa lub wymienionych poniżej instytucyj, popełnionych przez funkcjonarjuszów urzędów państwowych i samorządowych, przedsiębiorstw państwowych i monopoli, tudzież zakładów, fundacyj, stowarzyszeń i spółek, działających z udziałem finansowym Skarbu Państwa bądź korzystających z jego gwarancji lub pomocy finansowej;

f) przestępstw, popełnionych przez osoby wydane lub ulegające wydaniu państwu obcemu na zasadzie układu o ekstradycji;

g) przestępstw, ujawniających dążenie do rozpozszerechnienia zasad ustroju komunistycznego lub do ułatwienia wprowadzenia takiego ustroju w Rzeczypospolitej Polskiej;

h) naruszenia przepisów o nabywaniu, posiadaniu i noszeniu broni i amunicji.

§ 2. Amnestja nie dotyczy również kar dyscyplinarnych za przewinienia służbowe.

Art. 7. § 1. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji z przestępstwem, amnestji nie ulegającym, kara, orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, lub kara łączna będzie złagodzona według uznania sądu.

§ 2. Przepis powyższy nie wyłącza możności umorzenia postępowania sądowego co do przestępstwa, ulegającego amnestji.

Art. 8. Amnestja nie obejmuje kar dodatkowych, oraz nie stosuje się do umieszczenia w zakładzie wychowawczo-poprawczych i do orzeczenia środków zabezpieczających.

Art. 9. § 1. W przypadkach, w których nie stosuje się art. 3 § 1, a nie zachodzą wyłączenia, przewidziane w art. 6, sąd może postępowanie umorzyć lub

postępowania nie wszczynać, jeżeli według okoliczności danego przypadku należałoby, jako karę zasadniczą, wymierzyć za przestępstwo karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym 6 miesięcy.

§ 2. W powyższych przypadkach sąd może postępowanie umorzyć lub postępowania nie wszczynać jedynie na wniosek lub za zgodą prokuratora, sąd zaś grodzki jedynie za zgodą prokuratora okręgowego.

Art. 10. Umorzenie w myśl niniejszego rozporządzenia toczącego się postępowania sądowego będzie uchylone, jeżeli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu 14 dni po otrzymaniu zawiadomienia o umorzeniu, że domaga się przeprowadzenia postępowania sądowego. Przepis powyższy nie dotyczy postępowania przed władzami administracyjnymi.

Art. 11. Przepisów niniejszego rozporządzenia, dotyczących umorzenia i zaniechania postępowania karnego, nie stosuje się do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek, z upoważnienia lub na zarządzenie.

Art. 12. Przepisy niniejszego rozporządzenia stosuje się do osób, które korzystały z ogólnego lub szczególnego aktu łaski jedynie wówczas i o tyle tylko, o ile poprzedni akt łaski przyznawał osobom tym ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 13. Amnestję stosuje władza, przed którą toczy się postępowanie, lub władza, zarządzająca wykonanie orzeczenia, o ile jej nie zastosowano już przy wydaniu orzeczenia.

Art. 14. § 1. W sprawach, należących do właściwości sądów okręgowych, rozstrzyganie wątpliwości, dotyczących zastosowania amnestji, stosowanie amnestji w razie zbiegu przestępstw (art. 7), jeśli jej nie zastosowano w wyroku, oraz stosowanie amnestji w przypadkach, przewidzianych w art. 9, następuje na po-

siedzeniu niejawnem tego sądu, który wydał wyrok, ulegający wykonaniu, lub który ma sprawę w swoim rozpoznaniu.

§ 2. Na postanowienia te służy zażalenie do bezpośrednio wyższej instancji w ciągu dni siedmiu od daty doręczenia odpisu postanowienia. Przepisy kodeksu karnego o zażaleniach będą tu odpowiednio stosowane.

Art. 15. W postępowaniu przed władzami administracyjnymi stosuje się odpowiednio art. 14 § 1, przy czem zażalenie rozstrzyga ostatecznie władza, bezpośrednio przełożona nad władzą, zarządzającą wykonanie orzeczenia.

Art. 16. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

SKOROWIDZ

	Str.
Przedmowa	3
Ustawa o amnestji z dn. 2 stycznia 1936 r.	7
art. 1	7
art. 2	7
art. 3	23
art. 4	32
art. 5	39
art. 6	43
art. 7	67
art. 8	72
art. 9	81
art. 10	84
art. 11	95
art. 12	102
art. 13	108
art. 14	109
art. 15	111
art. 16	116
art. 17	120
art. 18	121
art. 19	121
	147

Ustawa o amnestji z dn. 6 lipca	
1923 r.	125
Ustawa o amnestji z dn. 22 czerwca	
1928 r.	132
Rozporządzenie Prez. Rz. o amnestji	
z dn. 21.X.1932 r.	142

KIESZONKOWA BIBLIOTEKA USTAW

23.	Kodeks zobowiązań z dnia 27 października 1933 r. oraz przepisy wprowadzające i skro- widz alfabetyczny.	1.50
	w oprawie	2.—
24.	Ustawa o czasie pracy w przemyśle i handlu. Opracował A. Bojko, mgr. praw.	1.50
25.	Ustawa o urlopach dla pracowników zatrud- nionych w przemyśle i handlu. Opracował A. Bojko, mgr. praw.	1.20
26.	Prawo pracy. Opracowali: M. Stępczyński i K. Wrzosek.	4.50
	w oprawie	5.—
26A.	Prawo o sądach pracy. Opracował S. Walew- ski, Sekretarz Sądu Pracy.	1.20
27.	Prawo o wierzytelnościach w walutach zagra- nicznych. Tekst z komentarzem. Opracował B. Arkin, adwokat.	1.50
28.	Przepisy o księgach handlowych i bilansach. Opracował J. Witkowski buchalter-ekspert	3.60
	w oprawie	4.20
29.	Nowe przepisy o dozorcach domów w m. stoł. Warszawie. Opracował Dr. M. Kornreich, adw.	1.—
30.	Postępowanie administracyjne. Postępowanie karno-administracyjne. Postępowanie przymu- sowe w administracji. Opracował J. Litwin, adwokat.	3.60
	w oprawie	4.20
32.	Ordynacja podatkowa wraz z rozporządzenia- mi wykonawczymi i przepisami związkowymi.	2.50
	w oprawie	3.—
33.	Kodeks podatkowy. Opracował A. Bojko, mgr. praw.	4.80
	w oprawie	6.—
34.	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 23 kwietnia 1935 r.	0.50
35.	Dekret o obniżce komornego z objaśnieniami. Opracował L. Raczyński, mgr. praw.	0.60
36.	Nowe przepisy o wynagrodzeniu notariuszów, obowiązujące od 1 stycznia 1936 r.	0.50

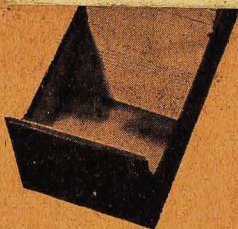
Kartkowa Biblioteka Orzecznictwa

pod redakcją
Adw. JÓZEFA LITAUERA

UNIwersYTET WROcŁAWSKI

Bibl. Wyd. Prawa i Admin.

13444

Daje całokształt orzecznictwa ze wszystkich dziedzin prawa.

Rejestruje orzecznictwo ze zbiorów urzędowych i z wszelkich czasopism prawniczych.

Jest niezawodnym przewodnikiem w labiryncie orzeczeń.

Błyskawicznie odnajduje każde orzeczenie, podając tezę i źródło, gdzie ona się znajduje.

Oszczędza czas i nerwy na poczęści bezowocne i żmudne wyszukiwanie i szperanie.

Centralizuje j u r y s p r u d e n c j ę w jednym pudełku.

Kartki są odrazu pocięte.

Ukazuje się dwa razy w miesiącu z bezpłatnym biuletynem bibliograficznym.

Nie obciąża budżetu — gdyż jest najtańszem czasopismem (albowiem wypada: w prenumeracie około 33 gr. za 50 orzeczeń), kwartalnie 2.— zł.

Wydawnictwo: KSIĘGARNIA PRAWNICZA, Warszawa, Senatorska 8.